

De filosoof

Periodieke uitgave van de Faculteitsvereniging Utrechtse Filosofiestudenten voor het
Departement Wijsbegeerte Utrecht · Jaargang 9 · Nummer 46 · april 2010 ·
Email: de.filosoof@phil.uu.nl · Website: fuf.phil.uu.nl/de-filosoof

LIEFDE & LUST

Interview Ad van den Berg
Celibaat
Homoseksualiteit
Eros

Inhoudsopgave

Voorwoord ▶ 3

Even voorstellen ▶ 4

Stelling

Kan je een goed filosoof zijn en daarnaast ook een goede relatie hebben? ▶ 5

Straatpraat

Bestaat de ware liefde? ▶ 6

Spiritueel ▶ 7

Essay

A puddle in the diamond snow ▶ 8

Artikel

De hostie-affaire en de juiste beleving van seksualiteit ▶ 10

Artikel

Celibaat is tegendraads, gelukkig maar. ▶ 12

Essay

Schopenhauer over liefde en lust ▶ 14

Essay

Plato over Eros ▶ 16

Interview

Ad van den Berg ▶ 18

Essay

Rauwe Lusten ▶ 20

Mijn Held

Wijsgeren zijn en hebben zelden helden ▶ 22

Studentenessay

Liefde en lust ▶ 24

Artikel

What the Beatles think we need ▶ 26

Recensie

Logicomix ▶ 27

Verslag

Op hoop van troost - geloof ▶ 28

Column

Onze student ▶ 29

Strip ▶ 29

Afstudeerrubriek

Assistent in opleiding ▶ 30

Klassieker

Lolita ▶ 31

Quiz

Met welke filosoof wil jij naar bed? ▶ 32

Opinie

Ingezonden post ▶ 33

Info

Bij ons in de OC - verhuizing ▶ 34

Info

Nieuws van de medezeggenschap ▶ 34

FUF-Kalender

27 april

Studentenforum: Hume's Principle

6 mei

Pre-Lustrum borrel

7 mei

Theemiddag

10 mei

FUF Lustrum: Grand Opening

11 mei

FUF-Lustrum: Cultuur-en buitendag

12 mei

FUF-lustrum: Forum

13 mei

FUF-lustrum: grootse afsluiting

14 mei

FUF-lustrum: uitbrakdag

4 juni

FUF-Familiedag

Glossy

DASCHA DÜRING

Het is grappig hoe dingen soms achteraf zo mooi in het plaatje kunnen vallen. We (met 'we' bedoel ik eigenlijk voornamelijk de eindredacteur) speelden al een tijdje met het idee een Glossy-editie te maken en dit keer besloten we het door te zetten. De vorige editie was immers qua thema vrij zwaar, dus no better time than now, right? En du moment dat we hadden besloten explodeert de hoeveelheid meldingen van aanranding binnen de katholieke kerk, en daarmee de politieke discussie, en komt als klap op de vuurpijl de opheffing van de enige pedofiele partij ter wereld er nog eens overheen. Kijk, in mijn hoofd vormt dat een mooi, overzichtelijk en consistent beeld, de keuze van het thema blijkt precies actueel; we kunnen een artikel plaatsen over het celibaat, pedofilie en homoseksualiteit en het is allemaal nog actueel ook. En daarnaast, is het niet mooi de pijn van het tragische nieuws over de voor ons nadelige maar onvermijdelijke verhuizing te verzachten door haar in een glossy jasje te plaatsen? Maar precies daar begon ik te twijfelen aan mijn eigen prachtig klop-

pende, consistente plaatje; ik realiseerde me dat het wellicht mogelijk was dat ik dingen zelf een roze jasje aantrok omdat het dan een consistent beeld vormt. Maar waarom is het dan dat we zoveel goede, passende invalshoeken kunnen vinden om het thema in te kleden? Nou, het is immers een editie in het format van vrouwenblaadje, dus wat ik nu ga zeggen acht ik goorloofd. Of nee, gepast. Omdat de rest van de redactie zo f*ing goed functioneert, en omdat jullie, de lezers, ons in de positie hebben geplaatst dat we jullie als schrijvers kunnen presenteren. We hebben nu zoveel ingezonden post dat we moeten kiezen, en zelfs een dergelijke hoeveelheid filosofisch inhoudelijke artikelen van studenten toegestuurd gekregen dat we sommige simpelweg moeten bewaren en hopen dat we een keer ruimte hebben! Bedankt, iedereen die een stuk instuurt, maar ook: bedankt, redactie! Het zijn jullie die met de creatieve ideeën komen die mij laten denken dat het allemaal toevallig prachtig in het plaatje past. Ik heb alweer zin in de volgende editie!

Colofon

Hoofdredactie:
Dascha Düring

Eindredactie:
Carien de Jong

Redactie:
Jort Blokpoel
Renetta Bos
David Dijkzeul
Martijn Engels

Vormgeving:
Martijn Engels

De Filosoof nr. 46: oplage 460
Deadline nr. 47: juli '10
Kopij: de.filosoof@phil.uu.nl

De redactie behoudt zich het recht voor om artikelen te wijzigen of in te korten.

De Filosoof is een uitgave van de FUF & het Departement Wijsbegeerte UU, Heidelberglaan 8, 3584 CS Utrecht

De nieuwe redactieleden

Ze draaien nu al weer een editie of twee mee, maar hebben zichzelf nog niet voorgesteld. Dus bij deze: Jort, Renetta en David kom er maar in.

Naam:

Renetta Bos

Favoriete filosoof:

Wittgenstein

Huidige wallpaper op je computer:

afbeelding van Giuseppe Arcimboldo. Het is een samengesteld portret waarin een hoofd is opgebouwd uit kleinere objecten.

Wat wil je worden als je groot bent:

iemand die haar dromen heeft waargemaakt.

Naam:

Jort Blokpoel

Favoriete filosoof:

Aristoteles

Huidige Wallpaper:

Een glooiend heuvellandschap van zomerse weiden, met centraal op een heuvel de boodschap: "Enjoy our creativity" gemaakt door Sevenedge.

Wat je wil worden als je groot bent:

God, of minstens een 'divine being'

Naam:

David Dijkzeul

Favoriete filosoof:

Nietzsche

Huidige wallpaper op je computer:

Standaard Windows Vista

Wat wil je worden als je groot bent:

Dorpsgek

Kan je een goed filosoof zijn en daarnaast ook een goede relatie hebben?

Martijn van de Kamp, vriend van Anne-Christine van der Bijl

Hoe is het om een relatie te hebben met een filosoof (in wording) en samen met haar te leven in één huis? Een vraag die vaak tot veel problemen leidt of heeft geleid. Filosofen staan immers niet echt bekend als betrouwbare partners. In dit artikel licht ik een tipje van de sluier op over de manieren die ik heb gevonden om te kunnen leven met een filosoof. Dit artikel is geen hulpmiddel voor hen die worstelen in relaties met hun filosofische geliefden, het is geen EHBO bij filosofische relatieproblemen, het dient enkel ter lering en vermaak voor u als lezer.

Op het eerste oog lijkt een relatie met een filosoof niet veel anders dan alle andere relaties. Zeker toen ik haar drie jaar geleden leerde kennen. Ze studeerde nog geen filosofie dus er was nog geen vuiltje aan de lucht. Maar opeens was daar een blinkend licht en komt ze naar me toe en zegt ze: "Martijn, ik ga filosofie studeren, leuk hè?" Deze ervaring deed ons nog niet drastisch veranderen, maar vanaf het moment dat ze startte is er een wereld voor mij opengegaan!

Ik zal u niet lastig vallen met allerlei theorieën, maar vanaf die bewuste dag dat ze startte, kan je geen gesprek meer onvoorbereid aangaan, moet je altijd op je hoede zijn en zeg je nooit meer: "dit is nu eenmaal zo omdat het zo is". In mijn relatie met de filosoof moest ik zodoende opnieuw mijn positie verwerven, en weten wanneer je haar wel en niet gelijk moet geven en wanneer je ergens volledig tegen in kan gaan.

Maar gelukkig leert mijn relatie mij ook om met andere ogen naar de wereld te kijken en mij te verrijken met de kennis die u, als filosofen, tot zich neemt. Kennis die je inzicht geeft in de wereld, waar bepaalde gebruiken en tradities vandaan komen en hoe de wetenschap zich in de loop der tijd heeft gevormd. Zo kent een relatie hebben met een filosoof (in wording) ook zijn voordelen. Hierdoor zijn discussies niet langer vervelend of lastig, maar is het de basis van groei in kennis. Hierdoor is het leven niet langer een last, maar leven we er samen lustig op los!

'Tederheidsmachine', vriend van Iris Zwartz

Mijn vriendin studeert filosofie. Ze zet overal vraagtekens bij. Dat doet ze bij de vrije wil, bij causaliteit, maar ook bij het mannenstemrecht en bij zinnen die beginnen met de combinatie persoonsvorm + onderwerp.

Ze is heel lief. Ze noemde me ooit de manifestatie van de Platonische idee van haar enige hoop en strohalm. Of was het nu een enge hoop stront?

Toen ik ooit huilend aan haar vroeg of ze nog wel van me hield, zei ze dat ze er niet zeker van kon zijn of ik wel een zelfbewustzijn bezat en daarom het nettogeluk beter kon dienen door naar de bioscoop te gaan. Met een andere jongen.

Ik begrijp het wel, hoor. Elk heilig huisje moet omver

worden geworpen. Elk instituut moet met de hamer aan gort worden geslagen. Uiteindelijk is niets zeker. Behalve dan doodgaan, belasting betalen en niet met iemand die filosofie studeert trouwen in gemeenschap van goederen.

Christel Dohmen, echtgenote van Jan Vorstenbosch

Allereerst wil ik de redactie van De filosoof bedanken voor het initiatief om filosofenvrouwen aan het woord te laten. Over voetbalvrouwen, vrouwen van allochtonen, vrouwen die met een crimineel, liefst een ter dood veroordeelde, willen trouwen, hoor je genoeg in de media. Maar wat het betekent om met een filosoof getrouwd te zijn, dat is een probleem dat angstvallig stil wordt gehouden.

Kijk. Dat hij regelmatig twijfelt of de buitenwereld, of ik, of hijzelf wel echt bestaat, daar valt nog wel mee te leven. Zolang hij de aardappels niet droog laat koken, ga ik daar niet moeilijk over doen. Maar moeilijker wordt het als hij over Wittgenstein begint en zich afvraagt of er tussen ons wel echt sprake is van liefde en waar dat dan uit zou moeten blijken; dan vergelijkt hij bijvoorbeeld een gevoel met 'een kever in een doosje'. Dan haak ik af en ga maar een beetje in de tuin wieden of naar de vogeltjes zitten kijken. Of als hij midden onder het vrijen ineens begint over de dialectiek van subject en object in de intermenselijke sexualiteit. Of als hij op mijn vraag of hij nog van me houdt, een betoog begint over 'locutionary, illocutionary en perlocutionary force' in de uitspraak 'Ik hou van jou'. Nee, gemakkelijk is het allemaal niet.

Maar goed. Een ding heb ik wel geleerd van hem: relativeren. Hij vertelt wel eens wat over andere filosofen. De eerste filosoof, ene Dales, schijnt bijvoorbeeld helemaal met zijn hoofd in de wolken te hebben gelopen en donderde regelmatig in de eerste de beste kuil in de weg. En dan die vader van alle filosofen, Socrates: gaf zelf toe dat hij niks wist, maar wel de hele dag rondhangen op de markt en de betweter uithangen, liefst met jonge jongens... En zuipen natuurlijk... Meer recent was het al niet veel beter. De meeste filosofen bleven God zij dank ongetrouwd... celibataire priesters, paters, homoseksuelen. Maar neem nou zo'n Russell, Jack Russell, geloof ik: zeven keer getrouwd, maar even goed een boekje schrijven over 'The pursuit of happiness'. Over stuurlied aan wal gesproken. Of die Franse marxist Althusser: die zijn vrouw wurgde, of de Duitser Scheler, een notoire bordeelbezoeker die doodleuk beweerde dat de richtingaanwijzer ook niet de kant op ging die hij wel goed aan wist te wijzen!

Nee, dan mag ik helemaal niet klagen. Goed, hij is een beetje afwezig en zit vaak met zijn neus in de boeken, maar hij is goed voor de kinderen en hij slaat me niet.

Wat mag je als vrouw meer verwachten van een filosoof?

Bestaat de ware liefde?

Mevrouw:

Nee, alleen voor je kinderen en kleinkinderen. Met een partner wordt het altijd toch een sleur. Kijk maar naar hoe het gaat tegenwoordig met alle scheidingen. Mensen krijgen kinderen en uiteindelijk staat een vrouw er helemaal alleen voor. Nee, de ware liefde met een partner bestaat niet.

Meneer 1:

The briefest possible answer to that question: Yes. True love is everywhere around us, we hold it in our hearts. True love is love for everyone; love for animals, nature, people who hate you, people who love you. Love feels like a taste of paradise, how we imagine the perfect life would be.

Meneer 2:

Ik denk wel dat ware liefde bestaat maar niet iedereen vindt het. Een hoop mensen die gaan gewoon voor de makkelijkste optie; wat ze toevallig tegenkomen. Ware liefde is als je iemand vindt waar je niet alleen lust bij voelt maar ook verder een band mee hebt, iemand met wie je dingen kan delen. Er zijn zeker meerdere ware liefdes voor iemand mogelijk maar vast één persoon die het beste zou passen. Het lastige is alleen die persoon tegen te komen. Het belangrijkste is gewoon voor de liefde te gaan. Voor mij is ware liefde wel voor altijd samen zijn daarom ga ik in een relatie er wel van uit dat het voor altijd is anders durf je ook niet alles te delen. Als je er al vanuit gaat dat je niet voor altijd samen zult blijven dan zul je ook je diepste geheimen niet delen en dat is volgens mij wel een voorwaarde voor ware liefde.

Canadees echtpaar:

Yes we definitely believe in true love. True love means commitments. We've been

married for 43 years and I think it's not just togetherness but also respecting each others individuality and the right to pursue your own interests and your own careers. You don't have to become one person, that's not true love. Not only respecting each others individuality but also your differences. It's being able to overcome any differences that you have because there's something deeper there. But there are many different definitions of true love, for different people it means different things.

Meneer 3:

Voor mij bestaat de ware liefde niet. Ik heb niet het gevoel dat ik 70 jaar bij dezelfde vrouw zou kunnen blijven. Ik zou op gegeven moment toch ernaar neigen een andere vrouw te zoeken als mijn eigen vrouw er niet meer zo knap uitziet. Als ik naar mijn ouders kijk dan denk ik ook "pa, waar ben je mee bezig". Als ik een vriendin heb, heb ik toch wel snel het gevoel dat ik even af wil wisselen. Ik zou ook helemaal niet willen trouwen. Kinderen klinkt in principe wel oké. Ik zou misschien wel 50 jaar bij dezelfde vrouw kunnen wonen maar er moet wel afwisseling tussen zitten.

Meneer 4:

Ik geloof er wel in eigenlijk. Ik denk wel dat er een band kan ontstaan met een ander. Als je dat voelt en blijft houden dat je dan ook het gevoel krijgt dat er ware liefde is. Het is dan aan jou of je die band waar kan blijven maken. Het ligt aan de twee polen wat ze willen. Als het voor beiden voelt dat het ware liefde is dan moet je het wel kunnen kunnen onderhouden. Een relatie begint als een zaadje en als je het telkens water geeft dan kan het misschien wel eeuwig standhouden. Ik weet ook niet of er maar één ware liefde voor iedereen is of dat het mogelijk is met meerdere mensen.

Horoscoop

Waterman: In de liefde gaat het hartstikke goed. Maar je bent wel nieuwsgierig naar andere vormen van seks. Tip: overleg een nieuw standje met je partner.

Vissen: Je partner wil het graag ergens met je over hebben maar het komt voor jou onverwachts. Probeer je seksueel meer open te stellen. Tip: vooral van achter.

Ram: Je bent op seksueel oorlogspad, reageer je frustratie af in de prostitutie of via sport. tip: vermijd elk contact met je partner.

Stier: Met je dominantie schrik je mensen af maar misschien is dat ook wel je speciale gave in bed. Tip: beproef je geluk met een Waterman en sta voor girl-on-girl action met een Schorpioen.

Tweeling: Je merkt dat monogamie niet voor je is weggelegd. Misschien is het tijd toe te geven aan je ware aard. Tip: probeer met zoveel mogelijk mensen tegelijkertijd het bed te delen.

Kreeft: De afgelopen maand was extreem. Tijd voor wat rust in je hoofd en je bed. Tip: ga naar de dokter want misschien heb je een soa.

Leeuw: Jouw leeuwinnetje is niet ver te zoeken. Heb je weleens aan welpjes gedacht? Misschien met een Schorpioen? Tip: scheer al je lichaamshaar af.

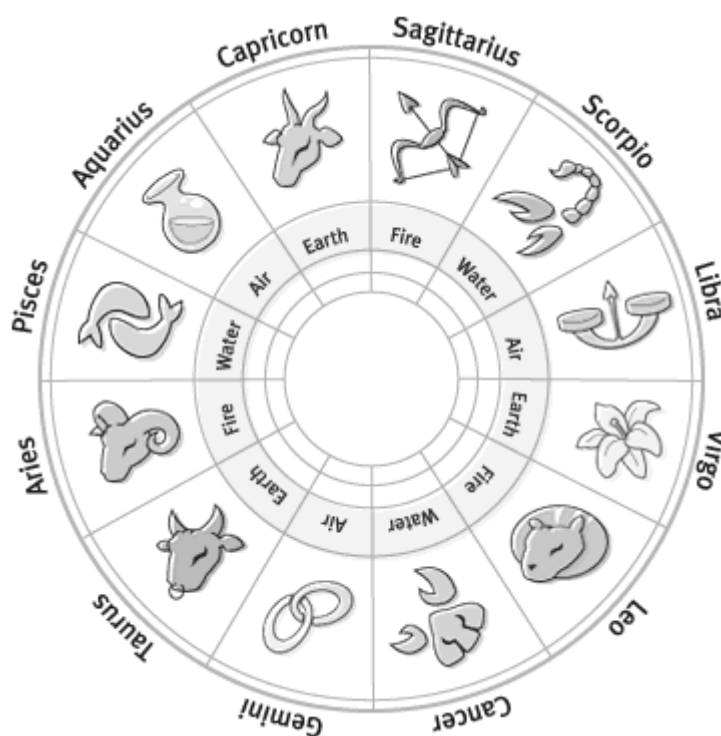
Maagd: De komende maand wordt op liefdesgebied erg saai. Stel je open voor liefde of als je dat niet kunt in ieder geval voor lust. Tip: get fucking laid!

Weegschaal: Je hebt een nieuwe liefde gevonden, alleen is hij/zij van hetzelfde geslacht. Het brengt je aan het twijfelen. Tip: doe je oogkleppen af.

Schorpioen: Je liefdesleven loopt uit de hand. De komende paar weken zijn gevuld met dingen die je niet wilt doen. Tip: doe een maand aan onthouding.

Boogschutter: Je hebt de verkeerde op je pijl gespieetst en/of je hebt in de verkeerde roos geschoten. Tip: ben je met een Kreeft naar bed geweest? Tijd voor het RIAGG.

Steenbok: Zet de ananas aan de kant en probeer ook eens ander fruit of leer of dieren of levenloze objecten. Tip: DUDE, keep it together!

A puddle in the diamond snow

ROSA KOENEN

As a child the swimming pool seemed to be the world within an aquarium, which I dissected as a pond in which the experiences of life were breeding. It was my all-encompassing aquatic cosmos, where I could disappear in zero gravity. I enjoyed this for years, but eventually would stop doing it from one day onto another. As if something had forced me to. After I stopped doing it, I found myself abandoning various things I deeply loved.

In this short story for children I want to portray the thing I loved before abandoning it. It is a recollection of experiences within the swimming pool, and a transcription of these experiences, accumulating within a child's mind.

I remember I am almost eight and very proud that I am allowed to go on my adventures, alone. There is a song that accompanies every step that I would take: "There was a little gypsy girl, crying on a stone, crying, crying, crying totally alone. Stand up gypsy girl and dry off all your tears, choose then someone from the ring who can join the cheers."

I am on my secret rout towards the swimming pool. I frisk around to catch flocks of diamond snow within the milky mist which is hanging in the streets. My red jacket is perfect to make wings as I imagine myself flying, I try to catch flocks of falling snow. They whirl through the fog that is hanging in the streets. Covered white I reach the swimming pool and enter through the revolving doors. Immediately the chlorine penetrates my nostrils. The whiteness of my wings melts in the heated entrance. I go around a second time. The snowflakes drip down, losing their colour into invisible wetness. And a third time. My cheeks burn red from the cold outside.

From the entrance I look at the ticket desk where Yanaika is seated. She waves at me from the sliding window. I leave my dreamy merry-go-round, and walk towards her. "Hey Rosa, you are totally soaked!" I try to fumble the swimming pass out of my pocket but my cold, almost numb, fingers seem to refuse. Not in there. Out of my backpack, I take my new red swimming suit, an old ash-grey towel, and yummy: *Evergreen* cookies! My parents always stealthily supplied me with this kind of survival kit. My hands grasp

the sandy bottom. There is the last item: one third of a six-pack apple juice with only one straw. I look at Yanaika, she looks at all the items that I stored on her desk. Her plucked eyebrows in a friendly frown: "It's okay, you can walk on. Are you going for a new record today?" I nod, my eyes must have been glistening from her saying: "a new record". Someone, presumably the swimming pool supervisor, must have chatted about my practicing on underwater distances.

I wander through the slippery maze of corridors. On all sides the dressing room doors take turns in vivid red and vivid orange. They swing open, slam shut behind the children running around. Every door conceals its secrets. I know because I've seen them. Intimate folded bodies, which look old with their wrinkled buttocks and curved necks. Juvenile aroused

bodies, with juices smacking between their lips. The joyfully exposed breasts of an alluring girl, who later were held by tattooed arms at the pool edge. I loved to swim underwater to see beyond

the cuddling, their fugitive lovemaking.

I close the door of my dressing room and take off all my clothes. While I concentrate on my body, I search for the changes upon it. I imagine how it would be if somebody else were to be looking at me. The nipples on my newborn breast contract as if they are alive. Someone is changing in the dressing room next to me. I imagine we can see each other. I hear a soft voice that whispers, and body parts thump against the wall. It is followed by a low and rhythmic moaning, different than the voice before. After I listened to the romping for a while, I still can't figure out what they're doing. I step into my new red swimming suit and roll it up onto my shoulders. Dad bought it for me after I told him I lost my stretched out bikini pants on the slide. I climb onto the bench to see what is happening. From there I can pull myself up by the hooks and place my feet against the walls to hold position. Now, I am able to peek over the edge.

My eyes immediately fix on the freckled face of a lady in a red swimming suit. Her eyes are closed and her mouth is open. A man is seated on his knees, and growling between her legs. I know this woman, it is Lisa's mother! Maybe my thoughts escaped my mind, but her eyes immediately flash open and look straight at me.

Everything within her face opens wider and wider, and she breathes intensely. Then the man stands up with a smile in his beard. I have never seen him, but I am sure it is not Lisa's father. It is as if my hands are nailed to the edge and I am compelled to stay and look in this uncomfortable position. The eyes of Lisa's mother start to realize who they are seeing, and she becomes a mother again. Slowly she purses her lips and averts her eyes from me. I slide down the wall, collect my clothes and run off through the slippery halls.

When the water of the shower covers my ears I hear how my heartbeat calms down. An old lady in a whale of a swimming suit passes by. She shuffles a bit with her thick ankles that are tensed with accumulated liquids. I follow her towards the swimming pool.

Shrieking children boom their sounds over the waters' surface, and between the white walls. I descend into the jacuzzi between the people reposing in the fizzy water. Immediately my goose bumps start to melt. From the simmering tub I look around. At the ice-cream stand the friendly attendant prepares a soft serve covered in brightly-colored disco-sprinkles. The delicate boy

awaiting, polishes the f 2,50 in his hands. Is the woman with the red swimming suit, standing behind him Lisa's mother? I huddle between the massive torsos of two ladies who hang elegantly over the edge of the jacuzzi. There, a group of hunted boys. They are chased by a playful father who tries to toss them in the water. Tensely giggling they haul themselves upwards onto the winding stairs.

Still uncomfortable I splash around to the far side of the jacuzzi, to nestle myself bedside an older man. I take a deep breath and hide underwater. One, two, three, four, five, six, seven...I count until thirty-two before coming up. I breathe big gulps of fresh air. "So, you are well practiced" says the old man beside me. I nod and tell him proudly: "my best record is fifty-eight seconds, but that was at home in the bathtub. I

practiced for a long time". He smiles kindly. "Can you show it again?" he asks. I inhale deeply and delve into the fizzy water. One, two, three, four...twenty-eight, twenty-nine, carry on Rosa, carry on. I try to focus on the counting so I don't feel the urge for fresh air. Then I notice someone stroking my back. It is a hairy hand heading down my spine, and reaching the rounding of my buttocks. The hand gropes, up and down over my red swimming suit. I lose order of my counting. My mouth opens and I inhale a gulp of water. Sputtering I come up, and look into the kindly smiling face of the older man. The other people lean still satisfied on the rim of the jacuzzi.

I want to go home but I sit still and watch my motionless body. A cold starts to creep through my body. I redden while I keep my head down and feel more

and more confused. Now you see; there are always secrets hidden in the dressing room. I am sorry I have peeked. Crying, I step out the dirty pond with down-cast eyes. I run into the slippery hall, the red and orange doors conceal its secrets. I close one of the dressing rooms behind me and drag myself onto the bench. While looking at my red swimming suit, I sit and think for a while.

After I have dressed, I walk

towards the exit like a drowned person. Yanaika is still sitting at the ticket desk. "You're tired Rosa?" I nod weakly. I am sorry I have peeked. When I walk through the revolving door I take out the dirty new red swimming suit from my bag. Drips of fizzy chlorine water fall onto the ground. Outside the diamond snow has covered everything up. No traces to be found. I throw the new red swimming suit in to the garbage can. I will never wear a red swimming suit ever again. When I walk away, the milky mist seems to close everything behind me. I won't wear a red swimming suit ever ever again.

Rosa Koenen studeert LAS aan de UU, met als specialisatie Gender studies.

De hostie-affaire en de juiste beleving van seksualiteit

NORI SPAUWEN

De juiste manier van seksualiteit beleven, dat is een persoonlijke kwestie. Mijn moeder zei altijd: "Seks is alleen fijn als je van iemand houdt." Deze uitspraak paste in de vrijdenkende, semi-katholieke opvoeding die ik genoten heb, waarin niet het geloof maar de liefde centraal stond. De kerk speelde daarin wel een rol, maar was vooral een gezellige plek waar je met kerst warme chocolade kreeg en een spectaculair kerstspel ten tonele bracht. Onze Zuid-Nederlandse cultuur wordt voor een belangrijk deel bepaald door de rooms-katholieke kerk en haar tradities, en dan vooral haar feesten. Over het algemeen is dit ontdaan van haar strenge karakter en theologische lading en zijn de Limburgers en Brabanders niet echt bezig met wat de Paus voorschrijft.

Afgelopen carnaval liet het instituut kerk zich echter van haar meest conservatieve kant zien en dit leidde tot een harde confrontatie met de achterban. Prins Gijs 'den Urste' van Narrendonk (het Brabantse plaatsje Reusel) mocht niet ter communie gaan, want hij is een homo. Op zich is dat geen probleem, maar hij was er ook nog eens open over en dat ging pastoor Luc Buyens een stap te ver. De communie mag je alleen ontvangen wanneer je vrij van zonde bent. En Prins Gijs is zondig.

Voordat we verder gaan wil ik even analyseren wat hier voor gedachtegang aan ten grondslag ligt. Er zijn twee verborgen assumpties in Buyens' standpunt. De eerste is dat Prins Gijs zondig is, de tweede is dat de andere kerkgangers dat *niet* zijn.

Dat Gijs zondig is, is niet om zijn geaardheid per se, maar om de aanname dat hij zijn geaardheid in de praktijk brengt.¹ En tja, de Bijbel zegt toch echt: "Met een man mag u geen omgang hebben zoals met een vrouw; dat is een gruwel." (Leviticus 18:22)² Het is een beetje een ongemakkelijk eufemistische zin, want je kan met een man helemaal geen vaginale seks hebben "zoals met een vrouw", maar laten we de Bijbel hier een beetje welwillend lezen en ervan uitgaan dat bedoeld wordt dat er een andere vorm van penetratie plaatsvindt – *anale* seks dus. De richtlijn zou dan moeten zijn: anale seks is een gruwel, dus eenieder

die dit uitoefent, mag niet ter communie gaan. En voor het gemak nemen we dan aan dat *alle* homo's anale seks uitoefenen (wat niet zo is) en dat *alle* hetero's dat niet doen (wat niet zo is).

Hiermee komen we op de tweede aanname: dat buiten openlijke homo's iedereen leeft naar de letter van de Bijbel. Het lijkt me sterk dat pastoor Buyens dit echt denkt, maar hij is blijkbaar bereid om de rest het voordeel van de twijfel te geven. Dus hij wil graag geloven dat alle andere katholieken anale seks noch seks voor of buiten het huwelijk hebben (ik vraag me hier af of hij wel weet wat voor feest carnaval is), geen kleren dragen die gemaakt zijn van een mengsel van katoen en bijvoorbeeld polyester (Leviticus 19:19) en dat alle vrouwen die ongesteld zijn zich zeven dagen afzonderen en daarna twee schildpadden brengen aan de priester om te offeren (Leviticus 15:28).

Hier rijst de vraag hoe letterlijk we de Bijbel moeten lezen. Want iedereen snapt wel dat we een boek dat (deels meer dan) tweeduizend jaar geleden in de woestijn geschreven is niet meer tot op de letter hoeven op te volgen. Hier zijn een aantal verschillende redenen voor. Ten eerste staat de Bijbel vol met opdrachten tot genocide en verkrachting. In dit opzicht zou het dus rechtuit crimineel zijn dit letterlijk te nemen³. Ten tweede is de Bijbel verre van consistent en worden er veelvuldig tegenstrijdige leefregels geformuleerd – de duidelijkste inconsistentie is wel het gebod "Gij zult niet doden" en de eerder genoemde opdrachten tot moord en doodslag. Ten derde staat de Bijbel vol met absurde leefregels die niet meer van deze tijd zijn, zoals de regel dat ongestelde vrouwen zich elke dag in de rivier moeten wassen – opdrachten die sinds de uitvinding van de tampon irrelevant zijn geworden.

De vraag hoe letterlijk de Bijbel dan genomen moet worden en belangrijker, wie degene is die de goede interpretatie heeft, is sinds Maarten Luther onderwerp van discussie. Mijn opinie als ongelovige is in dit debat waarschijnlijk niet van belang. Wat ik hier belangrijk acht, is dat Nederlandse kerkvaders in enige mate vrij zijn om te kiezen hoe strikt zij de leef-

"Een instituut dat meer mededogen heeft voor een priester die tientallen kinderen misbruikt [...] heeft alle geloofwaardigheid als moreel kompas verloren."

regels van de kerk willen toepassen, als het duidelijk is dat de Bijbel niet letterlijk genomen kan worden. De keuze om de grens te trekken tussen hetero's en homo's is dan op zijn minst opmerkelijk.

Dat vonden veel sympathisanten van Gijs ook. Hun reactie was om *en masse* naar de St. Janskerk in Den Bosch te gaan, met roze driehoeken op hun jas gespeld (het symbool dat homo's in de concentratiekampen moesten dragen, waarmee ze als allerlaagste rang konden worden herkend⁴) met daarop de tekst "Jezus houdt van iedereen".

Wat een kans was om de armen te openen en Jezus' boodschap van liefde uit te dragen, werd echter aangewend voor het tegenovergestelde: Bisschop Hurkmans weigerde *alle* aanwezigen de communie (maar nam hem zelf wel) en gaf een bestraffende preek over "de juiste beleving van seksualiteit". De aanwezige homoseksuelen en hun sympathisanten verlieten teleurgesteld de kerk. Een aanwezige vertelt: "In plaats van verzoenende woorden te spreken, begon de voorganger over de heilige communie en wat dit betekent voor een gelovige: één worden met Jezus Christus, het heilige verbond. Ik voelde me steeds bozer en verdrietiger worden, wat wilde hij hiermee kenbaar maken? Jullie als homo's mogen dit niet? Toen hij begon over zonden en over de juiste beleving van seksualiteit trok ik het niet meer. Ik ben opgestaan en weg gelopen."

De gedachte dat de kerk het monopolie heeft over de juiste beleving van seksualiteit heeft een zeer wrange nasmaak gekregen nu steeds duidelijker wordt in wat voor enorme proporties er seksueel misbruik van kinderen plaatsvindt binnen de kerk. Sommigen acniën net nauw om deze zaken met elkaar te vergelijken maar nu gebleken is dat het zeker geen uitzonderingsgevallen betreft maar dat misbruik min of meer geïnstitutionaliseerd is (waarbij priesters niet gestraft worden maar in het ergste geval een tijdje in

therapie worden gestuurd en overgeplaatst worden om ergens anders met kinderen te werken⁵), is het wel degelijk nog ongeloofwaardiger geworden dat de kerk überhaupt geïnteresseerd is in de vraag naar wat "de juiste beleving van seksualiteit" is.

Vreemd genoeg veranderde bisschop Hurkmans na twee weken opeens radicaal van mening. Hij zou homo's niet meer de hostie weigeren, maar ze moeten vanaf nu zelf bepalen of ze waardig zijn om ter communie te gaan. Het persbericht waarin hij dit duidelijk maakte werd echter verstuurd op 3 maart, de dag van de gemeenteraadsverkiezingen, en werd dus volledig overschaduwd door de politieke verschuivingen van die dag. Ik weet niet of Hurkmans een spindoctor heeft, maar iedereen die wel eens een persbericht heeft verstuurd had dit natuurlijk kunnen voorspellen. Het lijkt me dan ook duidelijk een formele knieval van een man die genoeg heeft van de roze massa's in zijn kerk, maar liever niet al te veel in het nieuws komt met zijn "nieuwe" opvatting.

Je kunt je afvragen of deze schijntolerantie werkelijk vooruitgang is. De priester heeft namelijk zeer duidelijk gemaakt wat volgens hem de juiste beleving van seksualiteit is. Een instituut dat meer mededogen heeft voor een priester die tientallen kinderen misbruikt dan voor een liefdevolle relatie tussen twee volwassen mannen - of vrouwen, hoewel over lesbiennes al helemaal niet wordt gepraat -, heeft alle geloofwaardigheid als "moreel kompas" verloren. Mijn uitschrijvingsbrief naar de katholieke kerk is dan ook verstuurd. Het voelt een beetje kaal, om zo de banden met een deel van de cultuur waarin ik ben opgegroeid te doorbreken. Maar wat de juiste beleving van seksualiteit voor mij is, dat bepaal ik wel lekker zelf. En uiteindelijk heeft mijn moeder toch altijd weer gelijk.

Nori Spauwen studeert wijsbegeerte aan de UU.

- 1 De Rooms-Katholieke Kerk maakt een onderscheid tussen praktiserende homo's - *homoseksuelen* - en niet-praktiserende homo's, waarvoor de eufemistische term *homofiel* gebruikt wordt. Homoseksualiteit is een zonde, homofilie niet. De laatste term wordt door sommigen nog gebruikt om homoseksuelen aan te duiden, maar dit is meestal een teken dat men niet bekend is met de (negatieve) normatieve connotatie.
- 2 Hier wordt nog aan toegevoegd dat beiden ter dood gebracht moeten worden.
- 3 Jesaja 13:15-18 Wie gegrepen wordt, zal doorstoken worden, wie weggevoerd wordt, zal omkomen door het zwaard. Hun kinderen worden voor hun ogen doodgeslagen, hun huizen geplunderd, hun vrouwen verkracht. Verder over verkrachting in de Bijbel, o.a.: Numeri 31:7-18, Deuteronomium 20:10-14, Deuteronomium 22:28-29, Deuteronomium 22:23-24, Rechters 5:30, Zacharia 14:1-2. Passages waarin God opdracht geeft om te doden, zijn te veelvoorkomend om hier op te noemen.
- 4 Zie voor een uitgebreid historisch overzicht het boek *Homo Holocaust*, Frank Rector (Amsterdam: De Arbeiderspers, 1981)
- 5 Zie o.a. http://www.volkskrant.nl/buitenland/article1368067.ece/Huidige_paus_fout_in_misbruikzaak_85 (Laatst bezocht op 12 april 2010)

Celibaat is tegendraads, gelukkig maar.

FRANK BOSMAN

De politieke exodus is begonnen. Politici die op een onverkiesbare plaats staan, kijken nadrukkelijk om zich heen voor een mooi baantje buiten Den Haag. Maar ook hoog in de Haagse Kaastolp is het onrustig. Denk aan politici als Bas van der Vlies (SGP), vanwege zijn leeftijd, en Agnes Kant (SP), vanwege ontevredenheid binnen de partij. Veel meer reuring heeft het opstappen van de relatieve jonkies Camiel Eurlings (CDA) en Wouter Bos (PvdA) opgeleverd, vooral om de reden die werd gegeven: beide heren willen meer tijd voor hun gezin inruimen. De reacties zijn gemengd: geharnaste feministen vertrouwen dit modieuze motief niet, terwijl anderen juist deze 'dappere keuze' verdedigen. (Opmerkelijk: als een vrouw voor haar gezin kiest, is ze ongeëmancipeerd, maar als een man dat doet, is hij ineens juist het toonbeeld ervan.) Een twitteraar merkte op: 'zullen we het celibaat maar verplicht gaan stellen voor politici?'

Tijd voor de kudde

Grappig opgemerkt. De Rooms Katholieke kerk heeft in de 12e eeuw inderdaad het celibaat (geen seks) verplicht gesteld voor al zijn geestelijken: diakens, priesters en bisschoppen, mede om de reden dat een herder alle tijd moet hebben voor zijn kudde. Ondanks deze ludieke oproep tot politiek celibaat, staat het (verplichte) priestercelibaat geregeld onder zware kritiek, van buiten maar ook van binnen de eigen kerk. Zo gooide de nieuwe voorzitter van de Duitse bisschoppenconferentie, mgr. Robert Zollitsch, in 2008 nog de knuppel in het kerkelijk hoenderhok door alleen al te pleiten voor nadere discussie. De discussie werd snel en efficiënt afgekapt. Toch is de celibaatsverplichting voor priesters en kloosterlingen 'slechts' een kerkelijke wet en geen goddelijke. Dat wil zeggen dat het hier niet gaat om een onfeilbare geloofsuitspraak die onderschreven dient te worden, maar om een kerkelijke bepaling. En die is 'gemakkelijker' aan te passen aan tijd en plaats.

Volgen van Jezus

Het denken over het priestercelibaat is oud. Paus Siricius (384 - 399) schreef in zijn *Decreta* en *Cum in Unum* dat seksuele onthouding een apostolische praktijk is. Dat wil zeggen dat de apostelen van Jezus het al deden, of eigenlijk beter: juist niet deden. En daarom, aldus deze paus en zijn talloze opvolgers, verdient dit voorbeeld navolging van de clerus. In 1123 en in 1139 werden het Eerste en Tweede Concilie (grote kerkvergadering) van Lateranen gehouden. Priesters mo-

gen niet huwen, "omdat zij de tempel van God zijn en genoemd zouden moeten worden, de schaal van God, de bode van de Heilige Geest, is het ongepast dat zij zich bezig houden met huwelijk en onreinheden." In 1967 bevestigde paus Paulus VI nog eens het kerkelijke standpunt in zijn encycliek *Sacerdotalis Caelibatus*, dat letterlijk 'het Priesterlijk Celibaat' betekent. Het meest gebruikte theologische argument is dat priesters zoveel mogelijk het celibataire leven van Jezus moeten volgen. Jezus lijkt dit zelf te zeggen: "Er zullen ongehuwden zijn omwille van het Koninkrijk [Gods]" (Lucas 18,28-30; Matteüs 19,27-30 en Marus 10,20-21). Seksualiteit wordt duidelijk gekoppeld aan onreinheid, en een priester wordt geacht zo rein mogelijk te zijn, zeker als hij het heilig misoffer op moet dragen in persona van Christus zelf.

Opheffing: geen wondermiddel

In het publieke debat wordt vaak geopperd dat het opheffen van het verplichte celibaat het aantal kandidaten voor de wijding zal vermeerderen en het seksueel misbruik (pedofilie) zal verminderen. Beiden zijn waarschijnlijk onwaar. De Belgische kardinaal Godfried Danneels zei in reactie op Zollitsch: "Iedereen weet dat het celibaat een kerkelijke regel is die kan veranderen. Maar ik denk niet dat er zoveel gehuwde mannen staan te trappelen om priester te worden. Het probleem zit volgens mij dieper. Bij de vraag namelijk of mijn geloof zo sterk is dat ik er mijn hele leven aan kan wijden." Ook zal de celibaatsopheffing niet voor minder zedengevallen leiden. Ook 'net getrouwde' dominees en andere hulpverleners zijn gevoelig voor perverse lusten en scheve machtsverhoudingen.

Tegendraads

Een ander - en wellicht beste - argument voor het verplichte celibaat is het 'tegendraads' karakter ervan. Onze laatmoderne seksbeleving is namelijk niet zonder complicaties. Filosoof en publicist Karin Melis schreef in *Trouw* (2006) kritisch: "Onbedoeld is seksualiteit ons stiefkindje geworden in ons emancipatieproces en in onze behoefte aan voorlichting." Seks is een trucje geworden, een foefje dat je kan aanleren. Vrouwenbladen bieden honderden hulpjes om je eigen "seksualiteit optimaal te benutten en je geliefde aan zijn gerief te laten komen". Toch voelen steeds meer mensen, mannen en vrouwen, zich erg ongelukkig over hun eigen lichaam, ondanks alle emancipatiegolven die over Nederland gespoeld zijn. Gevolgen: plastische ingrepen, viagra en veel, heel veel spam in je mailbox.

Publieke ruimte

Politici en opinieleiders beschouwen seks en seksualiteit als een 'superprivaat' terrein: daar heeft niemand anders wat te zoeken. En het Vaticaan wordt weggehoond als het haar stem laat klinken over wat zij als moreel juist ziet. Misschien wordt seks wel privé verklaard, maar overal in de publieke ruimte duikt het op. En je kan er niets aan doen. Op billboards langs snelwegen, opabri's van bushokjes, in het tijdschriften-schap, nauwelijks een meter verwijderd van de Donald Duck en Tuinieren doe je zo. Als je geen seks tegen wilt komen, moet je het leven van een kluzenaar aannemen, ergens ver op een rots gaan zitten en hopen dat er geen journalist naar je toe komt met de vraag hoe je dat nu doet zo zonder seks.

'Sex sells'

Dat seks verkoopt, is een oude koopmanswijsheid. Erotiek verkoopt niet alleen in nachtclubs of via escort-bureaus. Het maakt niet uit wat je verkopen wilt, koppel er seks aan en het product verkoopt. Auto's, parfums, deodorants, lingerie, kleding, kopieermachines, noem maar op, en het verkoopt door er een schaars geklede man of vrouw naast te zetten. Een paar bekende voorbeelden. Al enkele jaren voert lingeriefabrikant Sloggi een veelbesproken campagne. Op de posters staan steevast een paar mooie vrouwen, die hun naaktheid bedekken door hun handen en haar. Wat duidelijk te zien is, zijn de billen die weinig tot heel weinig worden verhuuld door het product van de reclamecampagne: onderbroeken. Bij Formule 1-racen worden 'pitspoezen' ingezet. Wielrenners worden bij de hulding gekust door twee of drie knappe blondines. Bij het eerste voorbeeld is er nog een logische connectie tussen het verkochte product en het afgebeelde vrouwelijk schoon, maar bij de laatste twee geen enkele. Andere bekende voorbeelden zijn de reclamecampagnes van Fa en Shell. Bij de verkoop van een of andere motorolie liet Shell het kostbare vocht als gesmolten goud over het naakte lichaam van een donkere actrice lopen.

Columnist Jan Kuitenbrouwer: "Ook het eten van een boterhammetje is nu tot een erotische gebeurtenis geworden. Het wachten is op het melkpakje met een decolleté waar een stroompje melk in verdwijnt. Voor een andere doelgroep is er een close-up van een tepel met wite druppels eraan. Ook vla biedt vele mogelijkheden. En natuurlijk de spreekwoordelijke colafles. Je hebt helemaal geen 'dirty mind' meer nodig om overal seks in te zien, een 'mind' een genoeg." (Trouw, 2007)

Sekslessen

En hoe gaan we dan met sekseducatie om? Het Nationaal Instituut voor Gezondheidsbevordering en Ziektepreventie (NIGZ) in Nederland publiceerde in maart 2007 een onderzoek naar seksuele voorlichting op basisscholen. Een derde van de scholen doet aan structureel seksueel onderwijs, maar dan eigenlijk

alleen in groep 7 en 8. Vierenveertig procent doet er incidenteel iets mee als een leerling er om vraagt. Zes procent doet niets. "Kinderen worden via de media als televisie en internet steeds vaker geconfronteerd met seksueel getinte beelden. Deze beelden zijn vaak eenzijdig, rolbevestigend en weinig gevoelsmatig. Daarom is het goed als hier thuis en op school juiste en goede informatie tegenover wordt gezet."

Maar wat leren 'we' onze kinderen op het gebied van seksualiteit? In de praktijk is er in het overvolle programma van de scholen alleen ruimte voor de meest elementaire kennis over de menselijke intimiteit. Seksuoloog Goedele Liekens noemt dit in haar lezing in de Amsterdamse Balie (2007) 'loodgieterij': wat technische kennis over zaadballen en eileiders. Over hoe je verkomt dat je ziek wordt (condoom), hoe je voorkomt dat je zwanger raakt (condoom en pil) en hoe je het snelst weer van je zwangerschap afkomt (morning after-pil, abortus).

Bevrijding?

Onze seksualiteit is bevrijd, zo luidt het adagium van de seksuele revolutie in het 2e gedeelte van de vorige eeuw. Is dat zo? Door de opkomst van (de kennis van) SOA's is elke vrijpartij is een mogelijkheid om (dodelijk) ziek te worden. Het is dus op zich niet verwonderlijk dat voorbehoedsmiddelen zo'n grote plek innemen bij seksuele voorlichting. Zo'n condoom werkt natuurlijk ook uitstekend tegen ongewenste zwangerschap, net zoals de pil doet. De 'grootste revolutie op seksueel gebied ooit' wordt het wel genoemd, evenals een van de belangrijkste factoren van de feministische bevrijding. Vrouwen waren ineens 'bevrijd' van de risico's van zwangerschap. Hoe begrijpelijk ook de boodschap van beschermde seks, het blijft een feit dat seksualiteit in vele opzichten wordt gereduceerd tot een medisch probleem. Je wilt namelijk niet ziek worden, dus je beschermt je. Je wilt niet zwanger worden, dus je beschermt je. En diezelfde medicalisering gaat nog verder. Een pil helpt je om niet zwanger te worden als je dat niet wilt, maar er is geen pil die je helpt juist wel zwanger te worden als je het niet kunt.

In een wereld die steeds meer vercommercialiseert en ver-erotiseert, kan een bewust ongehuwde (lees: niet aan seks doende) priester een teken zijn van cultuurkritiek en zelfreflectie. Mgr. De Korte, bisschop van Groningen-Leeuwarden, verwoordde het in de Volkskrant (2006): "Het celibaat wijst vooruit naar de wereld die komen gaat. Christenen geloven dat het leven uitmond in een voltooid koninkrijk waar instituten niet meer bestaan, ook het huwelijk niet of seksualiteit."

Het celibaat is tegendraads, gelukkig maar.

Drs. Frank G. Bosman in cultuurtheoloog en verbonden aan de Faculteit Katholieke Theologie van de Universiteit van Tilburg.

Zie zijn weblog: www.goedgezelschap.eu.

Schopenhauer over liefde en lust

THEO VERBEEK

Het zal de meesten ontgaan zijn dat we dit jaar een Schopenhauerjaar beleven — de meester van het negentiende- eeuwse pessimisme blies op 21 september 1860 te Frankfurt zijn laatste adem uit. Nooit ziek, was hij de laatste tijd toch niet helemaal in orde; een longontsteking had zich geopenbaard maar daarvan had hij zich min of meer hersteld. Op 20 september stond hij op met een heftige kramp in de borst, viel en verwondde zich aan het hoofd, maar hij hernam zich en de nacht verliep rustig. Ik citeer het relaas van Wilhelm Gwinner, die de oude man (72 jaar was toen heel oud) van tijd tot tijd kwam opzoeken: de volgende dag was ‘hij opgestaan zoals gewoonlijk, had zich met koud water gewassen, en ontbeten; de huishoudster had juist frisse lucht tot het woonvertrek toegelaten en zich vervolgens verwijderd. Enige ogenblikken later kwam er een arts, die hem dood aantrof, in de hoek van de sofa’ (Arthur Schopenhauer aus persönlichem Umgange dargestellt, Leipzig: Brockhaus, 1862, 224). Die sofa is er trouwens nog altijd — in het Schopenhauer archief in Frankfurt (<http://www.ub.uni-frankfurt.de/archive/schopenhauer.html>).

Heine vond het moeilijk om zich met de Lebensgeschichte Immanuel Kants bezig te houden, omdat er, zoals hij zei, bij Kant ‘noch van leven, noch van geschiedenis’ ooit sprake was geweest. Dat geldt waarschijnlijk maar ten dele van Schopenhauer, zij het dat zijn dagelijkse routine wel enigszins aan die van Kant doet denken. Volgens Gwinner stond hij tussen 7 en 8 uur ‘s morgens op, ‘waste met een kolossale spons en koud water het ganse bovenlichaam,’ en besteedde daarbij bijzondere aandacht aan het oog. Dit werd enkele malen krachtig ondergedompeld in koud water omdat dit de oogzenuw ten goede zou komen. Dan werd er koffie gezet in een machine die hij zelf bediende — de huishoudster had strikte instructies en vertoonde zich voorlopig niet. ‘s Ochtends werd er gearbeid. Om 1 uur middageten — onveranderlijk genoten in hetzelfde restaurant, onveranderlijk tot grote ergernis van de filosoof: het lawaai van borden en messen, het lompe gedrag van de kelners en vooral de gesprekken van andere gasten waren hem tot last. ‘Gelukkig,’ aldus onze Gwinner, ‘hielp zijn doofheid hem daar later overheen.’ Dan weer naar huis voor een siësta, gevolgd door lichte lectuur en later in de middag een wandeling in het gezelschap van de hond — Schopenhauer had zijn leven lang poedels, om de tien jaar een andere, maar altijd hetzelfde type en altijd luisterend naar de naam Atman — in de Boed-

dhistische leer de naam voor het hogere zelf. Tijdens de wandeling stiet hij (Schopenhauer, niet Atman) slechts ongearticuleerde geluiden uit — volgens hem was het gevaarlijk om in de buitenlucht door je mond te ademen, en die bleef dan ook dicht. Ook werd er een stevig tempo aangehouden, tot verdriet van de enkeling die hem zo nu en dan mocht vergezellen. Na de wandeling was er het lees kabinet met de Times: net als zijn vader wiens oorspronkelijke bedoeling het was geweest dat zijn zoon in Londen ter wereld zou komen (hij bedacht zich en keerde hals over kop met zijn hoogzwangere vrouw terug naar Duitsland) was Schopenhauer overtuigd van de superioriteit van de Engelsen en de Fransen. Duitse kranten interesseerden hem pas toen ze over hem begonnen te schrijven. Tussen 8 en 9 werd dan het avondeten genoten (volgens Gwinner ‘een koud vleesgerecht en een halve fles lichte wijn’ die hem aanzienlijk opvrolijkte) en dan was het al gauw bedtijd. Thuis nog een pijpje gerookt en nog wat gelezen in de Upanishads, en vervolgens naar bed.

Liefde en lust — wat had Schopenhauer daarmee? Heel veel, en niet alleen in theorie. Laten we eerst eens kijken naar zijn algemene filosofie (ouderejaars kunnen dit overslaan). Volgens Schopenhauer is wat wij aanzien voor de realiteit illusie en schijn, niet meer dan een product van onze voorstelling. Daarachter verbergt zich de echte realiteit — een stelling waarvoor Schopenhauer zich beroept op Kant. Die fundamentele realiteit is Wil — niet uw of mijn of Schopenhauers wil (individuen en hun wil behoren tot de wereld van de schijn), maar een niet- individuele, onpersoonlijke kracht, die zich overal in de natuur manifesteert. Die wil is gericht op maar één ding: de natuurlijke soorten, te modelleren naar nooit gerealiseerde archetypes, of zoals Schopenhauer zelf zegt, de platoonse Ideeën. Om dat nooit volledig gerealiseerde doel te bereiken, bedient de Wil zich van de voorstellingen van het individu — het individu en zijn wereld zijn ‘materiaal’ voor de Wil.

Dit is — in grote en grove lijnen — de theorie en allicht kan men zich twee dingen heel goed voorstellen. Ten eerste is het niet moeilijk te begrijpen dat deze filosofie aanvankelijk totaal geen succes had. Het is een tamelijk abstract verhaal, dat weliswaar Kantiaanse trekken heeft, maar dat je tot op zekere hoogte terug verplaatst in de achttiende eeuw. De eerste zin van Die Welt als Wille und Vorstellung alleen al is niet echt aanmoedigend: ‘De wereld is mijn voorstelling — dit is een waarheid, die voor elk levend en ken-

nend wezen geldt, hoewel alleen de mens haar tot een gereflecteerd, abstract bewustzijn kan brengen.' Een echt bewijs wordt nauwelijks gegeven; Schopenhauer presenteert het als een vanzelfsprekendheid — wie zo dom is om dat niet in te zien, kan beter niet aan de filosofie beginnen. De eerste editie van Schopenhauers boek bleef dan ook grotendeels onverkocht op de plank liggen en tot de universiteiten is zijn filosofie eigenlijk nooit doorgedrongen — wat overigens ook het gevolg was van zijn voortdurend schelden op Hegel en Fichte: charlatans, hansworsten, die voor een paar centen hun ziel aan de duivel verkocht hadden.

Ten tweede kan men zich allicht ook voorstellen dat deze filosofie een grandioos succes kon worden. Immers, als je een beetje door de terminologie heen kijkt en gewend bent geraakt aan de zelfverzekerde en humeurige toon van de auteur. Als je je bovendien verdiept in de consequenties, dan blijkt ineens dat het een soort universeel model is waarmee zelfs aan de meest onnozele details van het leven zonder al te veel moeite een filosofische draai gegeven kan worden. Zo treffen we in de laatste twee boeken van *Die Welt als Wille und Vorstellung* en vooral in de *Parerga und Paralipomena* uitweidingen aan over van alles: kunst, muziek, filosofie, wetenschap, politiek, maatschappelijk leven, vegetarisme (daar is hij tegen), een vertoog tegen koetsiers die door het knallen van hun zweepen alle denken onmogelijk maken, over dood en zelfmoord, over vrouwen, over Indische wijsheid (waar Schopenhauer een groot bewonderaar van was), etc. Altijd leesbaar, altijd begrijpelijk, soms heel vreemd en excentriek, maar altijd onderhoudend. Zoveel is duidelijk: volgens Schopenhauer is de wereld een tranendal, alle geluk is illusie, en alle lust een bron van frustratie: 'Alle streven komt voort uit gebrek, uit ontevredenheid over de eigen toestand, en is derhalve lijden zolang het onbevredigd blijft. Maar geen bevrediging is duurzaam; integendeel, ze vormt het uitgangspunt voor een nieuw streven [...] en daarom is er altijd lijden' (*Welt als Wille und Vorstellung*, IV, §56). Kortom, het leven is een eeuwige pendelgang tussen lijden (het onbevredigde streven) en verveling (het tijdelijk bevredigde streven dat een nieuw en even illusoir doel zoekt). Mensen zijn er overigens veel erger aan toe dan dieren: een poedel weet niet beter, maar zijn baasje wordt voortdurend geconfronteerd met de vergeefsheid van alles.

Zo zijn we eindelijk waar we wezen moeten: liefde

en lust. Schopenhauer geldt als de eerste die een 'metafysica van de geslachtsliefde' heeft ontworpen. Helemaal terecht is dat weliswaar niet, maar dat neemt niet weg dat het een zeldzaam verschijnsel is gebleven. In de natuur openbaart de Wil zich als het universele streven naar voortplanting en lijfsbehoud — de Wil gaat het immers slechts om de soort. Het genoege dat we beleven aan het andere geslacht is niets dan 'vermomd instinct, dat wil zeggen, de zin van de soort, die ernaar streeft om haar type te behouden' — het individu dat uit de verbintenis moet voortkomen, dat is het waar het de wil om gaat en dat dus ook onze keuze bepaalt. Daarbij letten we in de eerste plaats op leeftijd — een vrouw tussen de achttien en achttentwintig jaren verdient de voorkeur: 'buiten die leeftijdsklasse kan geen vrouw ons bekoren: een oud, dat wil zeggen niet meer menstruerend mens, wekt onze afschuw op.' Het tweede criterium is gezondheid — voorbijgaande ziekten zijn tot daar aan toe, maar chronische ziekten schrikken af, omdat ze door het kind geërfd kunnen worden. Het derde criterium is het skelet, 'omdat het de grondslag is van het type van de soort' — zelfs het mooiste gezicht maakt een bochel niet goed. Het vierde is een zekere 'Fülle des Fleisches' — een lastig punt want, hoewel het een feit is dat 'grote magerte afstoot' stelt Schopenhauer ook vast dat 'overmatig vette Weiber onze weerzin opwekken.' Het duidt op atrophie van de baarmoeder, zo verzekert hij ons, en dus op onvruchtbaarheid — het hoofd weet dat weliswaar niet, maar het instinct is wel wijzer. Pas in de laatste plaats gaat het om schoonheid van het gezicht: 'ook hier komt het vooral op de botten aan; vandaar het belang van een mooie neus, een wipneus bederft alles.' Verder een kleine mond (want dat is wat ons gezicht van dat van een dier onderscheidt), geen wijkende kin ('widerlich'), wel mooie ogen en een mooi voorhoofd — zetel en uitdrukking immers van het verstand dat we volgens de filosoof van onze moeders erven (van de vader hebben we de wil).

Liefde kent Schopenhauer eigenlijk alleen als mensenliefde: mededogen en medelijden, volgens hem zelfs de grondslag van alle ethiek. Vooral van de liefde van vrouwen moet men zich niet te veel voorstellen: het gaat ze maar om één ding, getrouwd te raken en vervolgens de man die ze trouwen, niet kwijt te raken aan een andere vrouw, maar overigens zijn ze blij als ze eenmaal van hem af zijn. Hier zou Schopenhauers moeder Johanna model gestaan heb-

ben, die zich om haar kinderen niet (er was ook nog de jongere zus Adele) bekommerde, het huwelijk als een keurslijf ervoer en blij was dat ze na de dood van haar man eigen baas was. Ze mochten elkaar niet zo erg — moge dat duidelijk zijn. Bekend is Schopenhauers geschrift *Über die Weiber* waarin fors tegen het andere geslacht van leer getrokken wordt: 'Reeds de aanblik van vrouwen leert ons dat das Weib noch tot grote geestelijke, noch tot grote lichamelijke, werken in staat is [...] als verzorgers in onze kinderjaren zijn vrouwen alleen al zo geschikt omdat ze zelf kinderlijk, onnozel en kortzichtig zijn [...] dit kleingeschapen, smalschouderige, breedheupige en kortbenige geslacht het schone te noemen kon slechts werk zijn van het door geslachtsdrift omnevelde brein van de man' (Parerga II, §§363–64, 369). Vrouwen zijn in het nadeel — ze missen de kracht die de natuur aan mannen geeft — maar ze worden schadeloos gesteld door een bijna oneindig vermogen om te liegen en te bedriegen — geen kracht, maar list. Hoewel het huwelijk een valstrik is van de natuur, is het in zijn in Europa gangbare monogame variant tegennatuurlijk en dus immoreel. Een polygaam systeem zou het natuurlijke vrouwenoverschot elegant wegwerken — nu worden al die overbodige vrouwen als ze tot de hogere klassen behoren, nutteloos vegeterende oude vrijsters, en tot de lager klassen, prostituées ('wahre Menschenopfer

auf dem Altare der Monogamie'). Helaas, vrouwen zijn daar natuurlijk weer tegen....

Heeft Schopenhauer 'de liefde' gekend? Men zegt het, en wel meer dan Kant. De trouwe Gwinner schrijft hem zelfs een 'abnorm sterke Heftigkeit der Triebe' toe, al voegt hij er aan toe dat in de jaren dat hij over de vloer kwam het vuur goeddeels gedoofd was. Niettemin kon de oude man nog met smaak over zijn vroegere escapades vertellen. In Dresden had hij een liaison met een kamermeisje — er kwam zelfs een kind uit voort. Op reis in Italië was er een Venetiaans volksmeisje dat hem met haar charmes bekoorde. Later zelfs een 'dame van stand' — een huwelijk werd overwogen maar het lieve mens werd ziek. Aan Caroline Jagemann, een beroemde actrice, wijdde hij het enige liefdesgedicht dat van hem bekend is (<http://www.ub.uni-frankfurt.de/archive/dame.html>). Dan was er nog een andere actrice, of eigenlijk een choriste, met wie hij tien jaar lang een relatie had en weer een andere dame met wie hij een huwelijk begeerde — als getrouwd man kwam je uiteindelijk verder in de maatschappij dan als vrijgezel. Zijn oude dag tenslotte werd opgevrolijkt door een beeldhouwster: ze zaten samen op de sofa, dronken koffie uit de machine en de filosoof voelde zich, naar eigen zeggen, 'als gehuwd' — 'wij harmoniseerden uitstekend.'

Plato over Eros

BERT VAN DEN BERG

Sex sells. De redactie van *De Filosoof* weet dat, getuige dit themanummer over Eros. Plato wist het, zoals blijkt uit het terugkerend motief van Eros in verschillende dialogen. Wanneer Plato zijn dialoog de Charmides begint met een lyrische omschrijving van de adembenemend mooie Charmides—"Wat denk je van die jongen, Socrates, heeft hij geen prachtig gezicht?"—"Ongelofelijk", zei ik.—"Maar als hij uit de kleren zou willen gaan, zou je zijn gezicht vergeten. Zo'n fantastisch lijf heeft hij."—lijkt dat toch ook bedoeld om lezers te prikkelen verder te lezen over een op het eerste gezicht een stuk minder tot de verbeelding sprekend onderwerp als zelfbeheersing. Nu was Plato natuurlijk geen autoverkoper die zijn waar aan de man probeert te brengen door er een stoeipoes naast te parkeren die met het eigenlijke product weinig te maken heeft. Voor hem was filosofie de ultieme vorm van eros, zoals hij duidelijk maakt in de beroemde dialoog *Het Symposium* met als ondertitel 'Over Eros'.

Het symposium uit de titel slaat op een feest dat de dichter Agathon aanricht ter gelegenheid van de eerste prijs die hij gewonnen heeft bij een belangrijk tragediefestival, één van de hoogtepunten van het culturele leven in Athene. Aangezien men de avond daarvoor dat al eens uitbundig gevierd en het hele gezelschap tamelijk katerig is, besluit men op advies van een aanwezige arts om het rustig aan te doen en beurtelings lofredes af te steken op de god Eros. Dit tot groot enthousiasme van Socrates, de man die weet dat hij niets weet, maar een uitzondering maakt voor erotische aangelegenheden, want daar heeft hij toevallig nu net wel verstand van. Hij zou in de mysteriën van Eros ingewijd zijn door een zekere Diotima, een priesteres uit Mantinea. De vraag of in deze mededeling een historische kern van waarheid zit, lijkt me onoplosbaar—hoewel het tot nadenken stemt dat Diotima zich bediend zou hebben van de techniek van het Socratisch gesprek—en dus minder relevant. Wel relevant voor het vervolg is dat Socrates hier de

openbaring van Diotima presenteert als een inwijding in mysteriën. In het antieke Griekenland diende dat soort praktijken—bijvoorbeeld in het geval van de mysteriën van Eleusis—ervoor om je te verzekeren van een goed lot na de dood. Terwijl de gemiddelde Griek in Eros een grote god zag, stelt Diotima Eros voor als een tussenwezen, een daimon, die tussen gewone stervelingen en de Olympische Goden instaat. Hij, aldus de gelegenheidsmythe van Diotima, is het kind van Penia (Armoede) en Poros (Rijkdom), verwekt op het feestje ter gelegenheid van de geboorte van Aphrodite, toen Penia de dronkenschap van Poros gebruikte om zwanger van hem te worden. Net zoals zijn moeder verkeert Eros altijd in een behoeftige toestand, voortgedreven door een verlangen naar wat mooi en goed is. Eros heeft dus te maken met het menselijk tekort en het intense verlangen om dat tekort op te heffen door het in eeuwig bezit krijgen van wat mooi en goed is, om kort te gaan om waarlijk gelukkig te worden. Dit lijkt het voorrecht te zijn van de eeuwige en dus onsterfelijkheid Goden, niet van de sterfelijke mens. Eros is voor Plato dus niet iets als een frivole kortstondige bevinging, maar een essentieel en ook pijnlijk aspect van de menselijke conditie.

Dieren en gewone mensen proberen aan hun sterfelijkheid te ontsnappen door zich voort te planten. De schoonheid van de andere sekse prikkelt tot het baren van nieuw leven—een op zichzelf pijnlijk proces—met als doel om zo voort te leven in het eigen nageslacht. Om dit te bereiken gaan ze door roeien en ruiten. Beter nog dan fysieke kinderen, die zelf op hun beurt immers weer sterfelijk zijn—is het voortbrengen van geestelijke kinderen, van grote gedichten en wetten, die de naam van hun geestelijke vaders levend houden. Men komt in de verleiding om zich af te vragen of dit misschien voor Plato een reden was om op hoge leeftijd De Wetten te schrijven, het werk waarmee hij bezig was toen hij stierf.

Het probleem met deze vormen van onsterfelijkheid door het voortbrengen van nageslacht is natuurlijk dat men zelf niet onsterfelijk wordt. Dit waren dan ook slechts de kleine Mysteriën van Eros. Om zelf onsterfelijk te worden, dient men ingewijd te worden in de grote Mysteriën van Eros, iets waartoe slechts weinigen geroepen zijn. Geconfronteerd met de overstelpende schoonheid van Charmides en zijn leeftijdsgenoten die naakt in de sportscholen van Athene aan

Geconfronteerd met de overstelpende schoonheid van Charmides en zijn leeftijdsgenoten die naakt in de sportscholen van Athene aan het trainen zijn, zal menig man zich blind staren op die jeugdige lichamen.

het trainen zijn, zal menig man zich blind staren op die jeugdige lichamen. De filosoof, echter, zal inzien dat geestesschoonheid mooier is dan fysieke schoonheid. Hij zal proberen om zoals Socrates, de zelfverklaarde intellectuele vroedvrouw, bij dat soort jongens ideeën geboren te laten worden die hen moreel beter maken, iets wat Socrates in de Charmides ook daadwerkelijk doet. Terwijl onze minnaar zo bezig is, zal hij oog krijgen voor de schoonheid van wetten, die immers proberen om een hele samenleving beter te maken, en voor vele andere vormen van schoonheid. Een 'oceaan van schoonheid' zal zich op die manier voor hem ontvouwen, die hem inspireert tot nog meer mooie ideeën en theorieën. Ten slotte zal zo iemand ware Schoonheid in het vizier krijgen, schoonheid die altijd mooi is, nooit lelijk, omdat ze Schoonheid op zich zelf is, los van gezichten en lijven, om kort te gaan de Idee Schoonheid. Onder invloed van deze schoonheid zal de filosoof ware deugd voortbrengen en voor zover mogelijk onsterfelijk worden.

Waarom illustreert Plato hier, en overigens ook elders, zijn Ideeënleer aan de hand van schoonheid? Waarom niet, bijvoorbeeld, aan de hand van paarden? (De filosoof ziet vele paarden en komt zo op de Idee Paard.) Hierbij spelen ongetwijfeld verschillende factoren een rol. Zo zijn Ideeën voor Plato goddelijk en worden goden traditioneel geassocieerd met schoonheid. Wat mij echter essentieel lijkt, is dat praten over schoonheid en de daaraan gerelateerde eros, het voor Plato mogelijk maakt om aan een breder publiek inzichtelijk te maken wat hem drijft en Socrates dreef. Regelmatig krijgt Socrates in de dialogen voor de voeten geworpen dat hij zijn leven vergooit met luchtfietsen, niet in de laatste plaats door de mannen die zelf ten prooi vielen aan onbedwingbare hartstochten die ze ten koste van geld en reputatie najoegen. Plato laat hier zien dat voor hem ware filosofie eenzelfde soort allesbepalende passie is, geen intellectuele liefhebberij die in de marge van het bestaan beoefend kan worden. Beiden zijn, zoals hij in de Phaedrus onderstreept, een vorm van waanzin, die voortkomt uit dezelfde wezenlijke menselijke behoefte om onze sterfelijke natuur te overstijgen, zij het dat de filosoof daar uiteindelijk het beste in slaagt. Of zoals Diotima het stelt: alleen een leven dat gelegen is in het beschouwen van Schoonheid, is het voor de mens waard geleefd te worden (Symp. 21d).

Ad van den Berg

DASCHA DÜRING

Ad van den Berg is de medeoprichter en was penningmeester van de voormalige Nederlandse politieke partij Partij voor Naastenliefde, Vrijheid en Diversiteit. Daarvoor is hij ook voorzitter geweest van de Vereniging MARTIJN, die de belangen van pedofielen behartigt. De Filosoof had een interview met hem.

Om maar bij het begin te beginnen, wat is pedofilie?

Pedofilie is natuurlijk letterlijk liefde voor kinderen. In feite betekent het dat mensen niet verliefd worden op personen van hun eigen leeftijd, maar op kinderen. Dit betekent niet, en dat is het belangrijke, dat het gaat om puur seksuele lust, dat is toch bij niemand het geval? Je wordt verliefd op een persoon, en voor pedofielen is het zo dat ze zich aangetrokken voelen tot kinderen. Ik word bijvoorbeeld over het algemeen verliefd op jongens in de puberteit, maar dat wil natuurlijk ook helemaal niet zeggen dat als iemand ouder wordt de aantrekking weg is, je bouwt soms een relatie op die langdurig is. Enige tijd terug was een jongen die destijds mijn vriend was, inmiddels 22 jaar oud, zelfs mee naar een programma in België dat over pedofilie ging, hij was gevraagd om vanuit zijn perspectief iets te zeggen. Hij werd natuurlijk uiteindelijk niet aan het woord gelaten... Dat is meestal zo, mensen willen alleen maar over ons praten, nooit met ons praten. Mensen houden zonder enige basis uit onderzoek vast aan het idee dat pedofilie een ziekte is, dat is het niet. Je ziet precies hetzelfde als enige tijd terug met homoseksualiteit, mensen zijn bang en dat resulteert in een heksenjacht in plaats van een dialoog. En het wordt steeds erger. Je krijgt langzamerhand Amerikaanse taferelen: dat mensen die naar buiten gekomen zijn voor hun pedofiele gevoelens via allerlei media praktisch geëxcommuniceerd worden. En dan gaat het weer ondergronds... Als pedofielen naar buiten komen, heb je er controle over; dat zou gewaardeerd moeten worden! Als je iets onderdrukt, dat klinkt misschien heel hard, maar dan wordt het alleen maar erger, en daar vragen ze zelf om. Dat komt allemaal omdat het gesprek is verdwenen.

Het wordt steeds erger zegt u, wat bedoelt u precies?

In het begin van de '90 was ik voorzitter van Partij Martijn en toen hebben we echt gevochten om de wetgeving wat liberaler te krijgen. Uiteindelijk heeft dat geresulteerd in het gedoogbeleid; dat de age of consent op de 12 jaar werd geplaatst. Frappant genoeg gold dat destijds voor meisjes al; alleen voor jongens lag de leeftijd hoger. Maar nu wordt dus alles weer strenger, in 2002 is de leeftijd weer omhoog gebracht met als reden dat ze pedofielen, mensen die dus met instemming van het kind in kwestie seksueel

actief waren geweest, weer wilden kunnen vervolgen. En dan krijg je iemand als Dutroux en duiken alle pedofielen onder. Als ze op dat moment naar voren waren gekomen, hadden gezegd dat dit niets met pedofilie maar met misbruik te maken had gehad was de situatie nu wellicht heel anders geweest. Maar dat gebeurde niet, en daardoor is een beeld van pedofilie ontstaan dat simpelweg foutief is. Ik wil de pedofiel niet schoon praten, maar de meeste problemen doen zich voor met incest. De pedofiel is iemand die houdt van kinderen en van mensen die je houdt maak je geen misbruik. Met mensen waarvan je houdt heb je een respectvolle relatie, waarin je de grenzen van de ander accepteert en niet overschrijdt. Doe je dat wel, dan is het misbruik, of je nu allebei volwassen bent of niet.

Dus een relatie tussen een pedofiel en een kind heeft absoluut niet per definitie een seksuele component?

Nee, absoluut niet. Het kan erin voorkomen, het kan ontstaan. Maar het is echt niet iets dat specifiek op seks gericht is, het moet echt van de jongen of het meisje uit gaan. Kinderen willen soms ontdekken en het verschil tussen een pedofiel en eenieder die niet op kinderen valt is dat een pedofiel er open voor staat. En dat gaat bijna nooit om penetratie, dat komt echt zelden voor, meestal bij een relatie van volwassene en kind die elkaar al jaren kennen. Natuurlijk zijn er pedofielen die daar stom mee omgaan, maar dat is dus echt een minimale minderheid. Het probleem is dat de meeste mensen een dergelijke relatie direct aan macht koppelen, maar dat zegt eigenlijk meer over hoe de meeste mensen met kinderen omgaan dan over de relatie tussen een pedofiel en een kind; een pedofiel zoekt in eerste instantie vriendschap.

Toch vind ik dit het heikle punt; wellicht lijkt het vaak zo dat de machtverhouding niet zo'n belangrijke rol speelt, maar in feite is het natuurlijk zo dat de pedofiel simpelweg ouder is, en daardoor sowieso een andere rol speelt dan een kind dat nog zijn grenzen aan het ontdekken is en wellicht nog niet dergelijke beslissingen voldoende autonoom kan maken.

Precies daarom is het zo belangrijk de grenzen van een kind in de gaten te houden. En ja, een enkeling gaat daar niet goed mee om. Ik voer daar vaak op het internet (het forum van de website van Partij Martijn, red.) lange discussies over met vooral jongere pedofielen die daar geen raad mee weten en daardoor maar geen seksueel contact willen met kinderen. Maar dat werkt natuurlijk niet, je moet gewoon op een gezonde manier met je gevoelens omgaan. In een relatie met een kind moet je jezelf kunnen wegcijferen; ik kan me niet voorstellen dat iemand van

seks kan genieten als je een angstig kind tegenover je hebt, het kind moet ook, juist meer genieten dan jij.

Maar dan ga je er al vanuit dat een kind zijn grenzen aangeeft, of althans, dat hij minstens laat merken wat hij te ver vindt gaan.

Maar dat doen kinderen toch ook? Kom nou, als een kind bij die vervelende tante die op een verjaardag erop staat hem in zijn wangen te knijpen en te kussen kan wegdraaien of zeggen dat hij dat niet wil... Dat is het beste voorbeeld wat ik kan noemen. Dat geldt natuurlijk nog sterker als het om intiemere lichaamsdelen gaat.

Ok, ervan uitgaande dat kinderen dat inderdaad over het algemeen kunnen. Dan nog heb je natuurlijk spreekwoordelijke rotte appels in het pedofiele circuit. Hoe zou je controle kunnen krijgen over de situaties waarin het niet klopt, waarin er wel degelijk sprake is van een ongezonde verhouding tussen volwassene en kind?

Door er simpelweg als ouders over te praten; door te praten over hoe een kind zich voelt. Openheid is het belangrijkste, dan voelt een kind zich op zijn gemak en als er dan iets misgaat kan je als ouder op iemand afstappen en zeggen 'zeg, wat ben jij aan het doen met mijn kind?'. En ook als het niet misgaat, je kunt dan überhaupt dingen met elkaar afstemmen. Politie en justitie als media maken vaak dingen kapot, juist voor een kind; dat zijn grove machtsmiddelen en meestal helemaal niet nodig. Pas als er echt sprake is van misbruik zouden zij in het spel moeten komen. In eerste instantie wil je gewoon een situatie waarin een kind open kan zijn naar zijn ouders en de persoon, ongeacht de leeftijd, waar hij eventueel zijn seksualiteit mee wil ontdekken. Maar voor de meeste mensen is dat echt een taboe.

Waarom zou dat zo zijn?

Dit is echt mijn persoonlijke mening hoor, ik heb geen onderzoek dat dit kan ondersteunen. Ik denk dat de meeste mensen zelf erg onzeker zijn over hun seksualiteit, het gevoel hebben het niet te kunnen overzien en dan denken dat een kind dat al helemaal niet kan. Terwijl kinderen hier vaak helemaal niet zo over nadenken, ze doen gewoon. Ten opzichte van die mensen heb ik zoiets van 'je zegt dat een kind dit niet kan overzien, maar ben jij het eigenlijk niet die dat niet kan?'. Een relatie tussen een pedofiel en een kind is niet slecht, kan juist voor een kind een mogelijkheid zijn seksualiteit op een verantwoorde wijze te ontdekken. Want om heel eerlijk te zijn; denk je nu dat

een meisje van 12 met een jongen van 14, die echt bomvol puberale hormonen zit, veel respect voor de integriteit van haar lichaam kan verwachten? Dat is eerder zo bij een pedofiel die voorzichtig en respectvol omgaat met een kind.

Wauw, dat vereist wel een grote verandering in, om het maar zo te noemen, maatschappelijke mind-set. Een beetje een platte, maar wel belangrijke vraag: hoe?

In eerste instantie door openheid, pedofielen moeten in dialoog treden. Daarom is het zo jammer dat de meeste onderduiken, hun gevoelens verbergen. Ik heb Partij Martijn ook zeer kritisch benaderd een tijd terug, ze voeren een soort *laisser-faire*-beleid, trekken zich compleet terug en dat werkt geheel averechts. Er zijn denk ik zo'n 150.000 pedofielen in Nederland, op het moment dat die zich allemaal stilhouden krijgen diegenen die bang zijn voor ons

het idee dat ze 'ervan af zijn'. Dat is natuurlijk niet zo, maar omdat het wel zo wordt gepresenteerd krijg je problemen: pedofielen voelen zich vogelvrij, gaan ondergronds en dan krijg je juist problemen als aanraking of erger. En dat is voor een groot deel de schuld van de pedofielen zelf, maar ook te wijten aan het disfunctioneren van de democratie; toen de PNVD nog bestond zijn wij vaak bedreigd, met de dood zelfs, en hebben toen aan alle andere partijen gevraagd zich hier tegen uit te spreken. Niemand gaf gehoor. Beide de pedofielen en de politieke partijen zouden het debat moeten opentrekken: gewoon met elkaar praten zou ontzettend veel oplossen. En daarnaast, mensen moeten echt ophouden pedofielen

te behandelen als gestoorden. Toen ik nog aan Partij Martijn verbonden was werd ik regelmatig benaderd door de reclassering, ik heb toen met veel gedetineerde pedofielen gepraat en het punt is dat als je ze gaat bestempelen als 'gestoord', ze zich ook zo gaan voelen. En gedragen. Je moet pedofielen leren op een gezonde manier met hun gevoelens, die niet pathologisch maar anders zijn, om te gaan. Dan durven ze naar buiten te treden en kun je in dialoog gaan, elkaar beginnen te begrijpen en simpelweg afspraken maken. Door gesprek verdwijnt de wederzijdse angst, pas dan kun je eventueel samen door één deur. Kijk, kindermisbruik stoppen kun je nooit, net zoals je verkrachting van vrouwen niet kunt stoppen. Maar je kunt het wel tot een minimum beperken, en dat doe je dus niet door pedofilie onmogelijk te maken maar door met pedofielen te praten. En heel duidelijk een onderscheid te maken tussen pedofilie en misbruik; pedofilie is liefde voor kinderen, misbruik is misbruik. Tegen misbruik moet streng worden opgetreden, maar het moet eens duidelijk worden dat pedofilie hiermee echt *niets* te maken heeft.

Rauwe Lusten

JAN VORSTENBOSCH

In een week dat ik erg opgewonden raakte van de berichten over de omgang, nu en voorheen, met lust in de Katholieke Kerk, ook mijn moederkerk, de kerk van mijn moeder, waar ik overigens al lang van afgedreven ben, nodigde het Faculteitsblad *De Filosoof* ons uit tot een bijdrage aan een 'Special Issue' over lust. De omzichtigheid die de uitnodiging van *De Filosoof* kenmerkte, maakte duidelijk dat het niet moest gaan over 'Ik lust graag pap met suiker', maar over wat in de volksmond te boek staat als 'Hij lust er wel pap van'; over seksuele lust dus, over het ordinaire, ongeduldige broertje van de erotiek, over de spanning in de broek, over losspringende knoopjes, over ongebreidelde geilheid; of om op mijn aanleiding terug te komen: gebreidelde geilheid, van katholieke fraters en paters die in vroeger tijden te enthousiast jongetjes in de seminaries en de internaten 's avonds toestopten in bed; of priesters die heden ten dage hun rechtzinnigheid botvieren op 'echte, open, geëmancipeerde, lustige' katholieke homo's zoals een Prins Carnaval te Reusel die ze de Heilige Communie weigeren.

Het beeld dat ons in de media werd voorgeschoteld liet aan duidelijkheid niets te wensen over. De vormelijkheid van de Kerk, de stijve boorden van de pastoors, de rechtopstaande mijters van de bisschoppen, de banvloeken over lichamelijke lust, het was allemaal front-staging voor een zootje ongeregeld dat op haar eigen geheime plekken en plekjes - de sacristies, de slaapzalen, de klokketorens, de biechtstoelen - aan haar trekken probeerden te komen door machteloze, gelovige slachtoffertjes, die zich wanhopig afvroegen: 'hoort dit er allemaal bij?', te schenden. Deze donkere tijden en plaatsen werden uitgelicht in het felle licht van de moderne media. De Middeleeuwen waren ineens helemaal niet meer zo ver weg: ze lagen in de vijftiger en zestiger jaren, net voordat de babyboomers Godzijdank de verlossing door de seksuele revolutie mochten beleven - dankzij de pil, dankzij de porno, dankzij de rock 'n roll, en vooral dankzij een onbeperkt aanbod van hysterische schoolmeisjes.

Het gaat mij hier niet om de slachtoffers van Gods eigen loverboys. Over hen heeft zich al een leger van invoelende journalisten bekommerd en over hen zal zich straks een commissie onder leiding van de qua sex en lust volstrekt onverdachte en onbesproken ex-minister en ex-burgemeester en belijdend protestant Deetman gaan bekommeren. Hun (en haar) ervaringen verdienen gehoor te krijgen bij de commissie en indien daar aanleiding voor is, ook bij de rechterlijke macht, hoe moeilijk in allerlei opzichten die gang naar de rechter ook zal zijn. Dat heeft allemaal niet met lust te maken, maar met erkenning en gerechtigheid.

Maar de manier waarop de media, deze opvolger van de kerk - altaar, biechtstoel, zielzorger, rechter, koppelaar en

nog veel meer, al naar het haar en de kijkcijfers uitkomt - de zaak 'oppakte' heeft wel met lust te maken. Journalisten stortten zich bijna kwijlend op de verhalen en ontlokten en detail opwindende geschiedenissen over zwartgerokte beasts aan de monden van de destijds jeugdige beauties. De media roken bloed, niet het bloed van Christus, want ze weten niet wie dat is; maar het bloed van een armzalige, bloedarmoedige, zieltogende Nederlandse kerkprovincie, die - ware het niet dat ze in onze rechtsstaat af en toe nog iets mag vinden over euthanasie en homosexualiteit - op sterven na dood is; ze roken het bloed van 'een beetje domme' bisschoppen die met een zeldzaam gevoel voor masochisme aan hun 'unzeitgemasse' dogma's vasthouden - zoals het dogma dat homoseksuele lustbeleving zonde is; ze roken het bloed van de Romeinse curie en de paus te Rome die in de ban van het celibaat zijn zoals Frodo in de ban van zijn ring, die gewoon zoals altijd met de rug naar het volk en met het gezicht naar de Leer en de Hemel gaan staan. De Katholieke Kerk hier te lande lijkt op een dood vogeltje dat zijn poot stijf probeert te houden. Maar ik zou als oud-katholiek en als oud-misdienaar 'for the sake of times gone by' dat bijna-dode vogeltje graag op een waardige, rustige, misschien zelfs palliatieve manier zichzelf zien versterven in plaats van dat het aan alle kanten wordt geknepen, betast en geschopt door rellerige niet-gelovigen. Maar de lust tot provoceren, tot veroordelen, en tot - God betere het - missioneren voor 'de vrijheid en de gelijkheid' wint het maar al te vaak van de rede die maant tot geduld, scepsis, respect, tolerantie, die lust wint het vooral als het risicoloos is. (Zouden de voorzitters van de PvdA en het COC niet beter in een vol voetbalstadion hun protest tegen homodiscriminatie kunnen laten horen in plaats van in een slechtbezochte mis op zondagochtend?).

Zo. Ik ben terug bij mijn en ons thema: lust en meer in het bijzondere haar verhouding tot dat wat filosofen het meeste lief is: de rede. Het was een lange omweg, maar ergens, zij het niet in de vorm van pure logica, denk ik dat in de historische casus van de gemankeerde lustbeleving van de celibataire dienaren van God uit de vijftiger en zestiger jaren met enig gedegen onderzoek alle ingrediënten te vinden zijn voor een paar ferme conclusies over lust. Laten we een paar zaken die, deels dankzij inzichten van Kerkvader Thomas van Aquino, het onderzoek in de steigers kunnen helpen, eens op een rijtje zetten.

Om te beginnen het onderscheid tussen lust en wellust, tussen de onschuldige en onontbeerlijke 'appetitus' die dankzij de rede haar juiste, beperkte maar daardoor vaak alleszins plezierige plaats krijgt in het leven en de losgeslagen 'concupiscentia', de wellust, een evenzeer alleszins men-

selijke toestand die echter van de rede los is en 'haar gang gaat'.

Dan: het verschil tussen verschillende bronnen of vervullingen van de lust: de eetlust, de lust tot bewegen, de seksuele lust, de lust tot macht, de lust tot vernedering. Al deze dimensies of vervullingen van lust werden in de medi-rapporten over 'misbruik' maar gemakshalve van = tekens voorzien. Seksuele lust = machtlust = lust tot geweld = lust tot vernedering. Terwijl voor de meeste mensen seksuele lustbeleving en de lust die wordt beleefd aan vernedering, onverenigbaar zijn, en de verhouding in ieder geval geen gemakkelijke kwestie is - meer voer voor psycho-analytici (voor wie dit kijken in de eigen ziel nog kan betalen).

Tenslotte: de noodzaak, als voorwaarde voor een zinnige analyse, om het object van de lust, de gerichtheid van de lust te specificeren. In het geval van seksuele lust in een vrije en bonte samenleving zal deze specificatie een boeiend Jeroen Boschachtig tableau te zien geven. In het geval van de fraters en de paters van 1955 en 1965 leidde het niet zelden tot wat ex-priester en liedjesschrijver Oosterhuis in een interview met een betekenisvolle term 'noodseksualiteit' noemde - een triestige, zielige en 'onbevredigende' masturbatiescene voor het troebele oog van een onwetende puber. Wat noodseksualiteit doet met de lust lijkt me een interessante 'subvraag' voor het grote historisch onderzoek waar Deetman ongetwijfeld niet aan toe zal komen, maar dat ik van harte aanbeveel voor een meerjarige subsidie door NWO. Ik meld me bij deze aan om de resultaten te 'valoriseren' en naar het grote publiek te brengen.

Dit zijn maar een paar hypothesen (of uitgangspunten) voor een filosofie van de lust, waarover de traditionele religieuze en katholieke traditie en leer misschien ook nog wel wat zinnigs te zeggen heeft, als er nog iemand is die er naar zou willen luisteren. De moderne filosofie en ethiek laat het hier afweten want die wil het zo graag aan 'het autonome individu' overlaten om met de duistere kanten van de menselijke ziel in het reine te komen. Maar de wegen van dat autonome individu blijken, net als Gods wegen, vaak ondoorgroendelijk, en in ieder geval heeft de 'heirbaan' van de Verlichting en het liberalisme de ondoorgroendelijke kronkelweggetjes van de lust niet kunnen opruimen. Lust is in zekere zin een soort nieuwe ondoorgroendelijke god. Laten we deze God Dionysius noemen. Nietzsche zei het al: 'Alle lust will Ewigkeit'; volgens hem zelfs 'tiefe Ewigkeit' maar Nietzsche was dan ook geen man voor oppervlakkige lusten, misschien zelfs, als je hem ziet met zijn strenge blik en woeste snor, helemaal niet een man van lusten, op die ene na dan waarvoor we hem eeuwig dankbaar zullen zijn: de schrijflust.

De menselijke seksuele lust (vraag me niet waarom zij er is - inktvissen paren op hun gemak en zonder emotie vijf uur achtereen om hun nageslacht te verzekeren) is een moeilijk te disciplineren, te sublimeren en te kanaliseren

oerkracht. U kunt het net als ik weten. De Katholieke Kerk heeft 2000 jaar haar best gedaan, ik zou bijna zeggen: haar beste beentje voor gezet - met de kennis van toen. En zij heeft gefaald. De protestanten hebben het veel beter en verstandiger gedaan. Van hen mochten de dominees immers trouwen. In de zwarte, zwaarmoedige film 'Das Weisse Band' van Michael Haneke is te zien hoeveel succes en seksuele bevrijding deze 'vrijzinnigheid' begin 20e eeuw bleek te hebben gehad. Nog beter konden de atheïsten van de 18e eeuw met de lust overweg, ik denk aan de Sade die een soort omgekeerde religie propageerde waarin het vlees woord was geworden, nogal een saai en voorspelbaar woord trouwens, als je het eenmaal door had. En dan was er zo vanaf de zeventiger jaren van de 20e eeuw eindelijk de ultieme bevrijding van de post-modernen - met de kennis van nu, zoals het McKinseyrapport uit de jaren zestig en decennia van seksuologisch onderzoek. Voor hen (ons) zouden eindelijk, na een wel heel lange mars door de evolutie, de poorten van het paradijs van de natuurlijke lusten opengaan - homoseksualiteit, pedofilie, seks met dieren, als in de gelukzalige, voor-talige baby-tijd zouden de babyboomers een leven lang polymorf pervers zijn. Niet dus. 1968 bleek, het

"Seksuele lust = machtlust = lust tot geweld = lust tot vernedering."

spijt me het te moeten zeggen - ik was er zelf bij, een keerpunt in de slechte zin van het woord. We zijn en waren geen warmbloedig volkje en zullen dat ook nooit worden. Onze

weduwen zullen nooit 'lustig' worden. Rechtzinnigheid, de leer zelf doet er niet toe, zullen we altijd hoger hebben. 'We zijn een land van schuld en boete, een straf die we hebben geëfd', schrijft Cees Nooteboom. In toenemende mate overigens een land van andermans schuld en van boetes en straf die we de anderen willen opleggen.

Maar wat filosofen misschien wel zouden kunnen in dit kikkerlandje is een soort eigen, open, zinnige visie op seks, erotiek en lust bij mekaar fantaseren. Maar het is daar verre van: er waait een kille, repressieve, a-seksuele, vijandige wind door Nederland, aangeblazen door gristenen, maar ook door een brede ongelovige, of iets-gelovige, burgerklasse van angstige autobezitters. En de mensen die het zouden moeten doen, de doorvragende journalisten, de tegendraadse columnisten, de vrijevochten essayisten, zij huilen mee met de wolven in het bos. Nelleke Noordervliet in Trouw, de veelgeprezen 'jonge filosoof' Rob Wijnberg in NRC-Next, Clairy Polak in NOVA, het was de afgelopen maanden allemaal één pot nat - vergeef me de uitdrukking. Lekker schieten op geile ouwe paters, van wie de helft dood is en de andere helft dement, 'de eeuwige waarheid' aan het licht brengen over de door en door corrupte Kerk en dat allemaal zonder ook maar een tipje van de eigen sluier, op te lichten, een ideetje over seks of lust of wellust uit de eigen koker prijs te geven. Het is allemaal zo gemakkelijk. Ook ik heb niet het achterste van mijn tong laten zien, al zou dat bij dit thema misschien wel toepasselijk zijn geweest. Maar mijn tong uitsteken naar de geschiedenis en doen alsof 'wij' alle problemen rond lust hebben opgelost, dat verdom ik.

Wijsgeren zijn en hebben zelden helden

JAN VAN OPHUIJSEN

Helden van de geest' was de titel van een reeks boekjes, in de tijd van wederopbouw na de Tweede Wereldoorlog uitgegeven bij Kruseman in Den Haag, die in mijn schooljaren werd verramsjt bij De Slegte. Er waren deeltjes over Thomas en Kant, Montesquieu, Rousseau, Voltaire, Camus en nog veel meer. De gezaghebbende scribent bleek vrijwel steeds 'de emeritus-predikant' dr. J.L. Snethlage (1886–1983), die in zijn in 1949 verschenen 'Herinneringen en perspectieven' luidruchtig lucht gaf aan zijn "hevige bewondering" voor de communistische machthebbers in Rusland en liet weten dat hij bidden onzin vond, maar op de kansel wel bad omdat zijn broodwinning dit meebracht. (Trouw, 2010)

De beoefening der bespiegelende wijsbegeerte zou niet bevorderlijk moeten zijn voor heldenverering. In zo verre heeft deze rubriek iets van een provocatie. In het bijzonder nodigt ze ertoe terug te keren tot de impressionabele leeftijd waarop wij, de meesten van ons niet zonder leermeesters en voorbeelden, de lokroep van de filosofie voor het eerst vernamen en niet konden weerstaan. In mijn geval klonk deze op uit Spinoza's Verhandeling over de Verbetering van het Verstand, waarvan de Inleiding vertaald door J.H. Leopold was opgenomen in diens Verzameld Werk II: Proza. Daar vond ik twee andere vroege liefdes, die ik ook nu nog wel eens met studenten deel in de cursus Wijsgerig Grieks: Epicurus en Marcus Aurelius.

Helden werden het niet precies. Ten dele doordat ik toen nog behoefte had aan iets meer panache en retoric; de smaak voor droogheid heb ik pas in Leiden bij Nuchelmans ten volle te pakken gekregen. Maar zelfs Plato's Symposium, waarin het daaraan niet ontbreekt en dat mij weldra aan de haak van de oudheid heeft geslagen, voldeed mij niet helemaal. Ik vrees dat mij lange tijd parten heeft gespeeld dat ik geen Griekse filosoof (of Romeinse, voor zo ver daarvan sprake kan zijn), en maar weinig latere, kan bedenken die mij persoonlijk indrukwekkend zowel als sympathiek en aangenaam gezelschap zouden lijken. Een van de meest innemende vroeg modernen lijkt mij "The beast of Malmesbury"; Hobbes; als eerste zowel convivial als congeniaal is Avicenna (980–1037), wiens onmatigheid in leven en werk is uitgedrukt in een woord dat in het Engels vertaald luidt 'I prefer a short life with width to a narrow one with length'.

Een moeilijk mens, die ik niet alleen graag had gehoord maar bij wie je dankzij de uitvinding van de fotografie je ook al enigszins kunt voorstellen in wat voor entourage dit had kunnen plaatsvinden, is Peirce: met enige regelmaat gehuldigd als de meest oorspronkelijke filosoof die de Verenigde Staten hebben voortgebracht, bij zijn leven net zo marginaal als in de oude wereld zijn wat jongere tijdgenoot Frege, en zelfs tot op heden niet door de academische industrie aan een groter publiek voorgesteld. Hij was een schoolvoor-

beeld van iemand die zijn eigen glazen weet in te gooien, een meester in 'the gentle art of making enemies', die zowel een pleegbroer met veel invloed op subsidiegevers als een man die 40 jaar lang President of Harvard was tegen zich in het harnas joeg.

Charles Sanders Peirce (1839–1914) werd geboren in Cambridge, Massachusetts als zoon van 'perhaps the first serious research mathematician in America', een hoogleraar wiskunde aan Harvard die drie jaar lang dagelijks twee uur uittrok om samen met zijn zoon Kants eerste Kritik te lezen; behaalde aldaar in 1863 summa cum laude een B.Sc. in scheikunde, kreeg een baan bij het United States Coast and Geodetic Survey, deed onderzoek in astronomie en fysica en publiceerde in 1878 Photometric Researches en in 1883 Studies in Logic door leerlingen en van eigen hand. Van 1879 tot 1884 gaf hij aan Johns Hopkins in Baltimore colleges, onder meer aan John Dewey. In 1887 werd hij door een erfenis in staat gesteld zich, behoudens lezingen aan Harvard op uitnodiging van William James, in Pennsylvania terug te trekken om zijn filosofisch systeem uit te werken, maar een slinkend vermogen en zijn eigen slechte gezondheid zowel als die van zijn echtgenote (zijn tweede, na een schandaal-verwekkend jarenlang concubinaat in afwachting van echtscheiding) weerhielden hem van een synthetische presentatie; zijn nalatenschap bestaat uit recensies en artikelen. De bekendste en meest toegankelijke hiervan zijn 'The fixation of belief' (1877) en 'How to make our ideas clear' (1878).

In dit vroege werk formuleerde hij een 'pragmatisme' dat hij zelf tot Berkeley als zijn voorloper herleidde in zo verre als deze had gestipuleerd dat 'all meaningful language be matched with sensory experience'. Toen William James en anderen hieraan een door hem niet bedoelde inhoud gaven bedacht hij voor zijn eigen 'realistische' variant ervan het woord pragmatism, 'which is ugly enough to be safe from kidnappers'. Hoewel hij gul voorgangers erkent herinnert Peirce mij aan de compromisloze originaliteit en het gepijnigd isolement van die één generatie oudere geniale pionier Edgar Allan Poe. Dat komt ook doordat een van zijn bijkomstige charme's een gespierde, breezy directheid is die je in Brits proza uit de 17e eeuw nog wel vindt maar die er daar in de 18e en 19e eeuw zo zeer uitgestreken en -gesteven is dat je zou vergeten dat Peirce en James tijdgenoten zijn van Victorian sages als Henry Sidgwick en F.H. Bradley.

Dit is niet de plaats voor een overzicht van Peirce's heterogene nalatenschap — Russell kenschetst hem in zijn voorrede op de eerste bloemlezing uit Peirce's geschriften als 'a man of tremendous energy, producing a multitude of ideas, good, bad and indifferent'. Ik kan vrees ik geen voorwendsel verzinnen om scripties over Peirce te begeleiden,

maar ik ben ervan overtuigd dat er voor theoretische zowel als praktische filosofie, en natuurlijk ook voor geschiedenis van de filosofie in de nieuwere tijd, onderwerpen te kust en te keur op bespreking liggen te wachten bij deze in Nederland weinig bestudeerde figuur.

Terwijl ik van Peirce niet veel meer wist dan de distincties tussen type en token en tussen iconen, indices en symbolen die hem tot een Founding Father van de semiotiek maken, en zijn voor meer dan één uitleg vatbare kenschets van waarheid als 'the opinion which is fated to be ultimately agreed to by all who investigate', kwam ik enigszins toevallig in aanraking met wat Russell noemt 'his profound interest in scholastic philosophy, and (...) the great importance he attached to realism (in the scholastic sense) as against nominalism. (...) Peirce felt towards [Duns Scotus] as if he were almost a contemporary, to be championed against the criticisms of William of Ockham.' Hoewel Russell in dezelfde voorrede uit 1946 zijn systeem kwalificeert als 'unduly metaphysical', geeft hij Peirce gewonnen: 'I think Peirce is right in regarding the realist-nominalist controversy as one which is still undecided, and which is as important now as at any former time.' De ontwikkeling van de filosofie in de afgelopen zestig jaar maakt deze schatting minder opzienbarend — zie slechts de eerste hoofdstukken van het Oxford Handbook of Metaphysics geredigeerd door Loux en Zimmerman uit 2003 — dan ze leek in 1946, of toen ik studeerde. Opgevoed na de linguistic turn was ik geneigd oudere, metafysisch minder geremde filosofie op te vatten als een, afgezien van een aantal hoofdstukken uit de geschiedenis van de logica, ietwat gedateerd zij het verslavend schouwspel en millennia-lang gerekt gezelschapsspel. Alleen al de titel van Goodman's 'A World of Individuals' had mij verblijd als een programmatisch verlossend woord. Van deze houding uit kon je bij De Rijk de indruk opdoen — zonder dat hij daarvoor aansprakelijk was — dat in het herfststij der middeleeuwen, gewapend met zijn scheermesje, de David uit Ockham in het voetspoor van Abélard had afgerekend met het achterhaalde, tot af- en uitsterven gedoemde geslacht der kolossen op semantisch lemen voeten, Thomas uit Aquino en de eponyme dunce uit Schotland.

Het is niet zeker dat Russell zich realiseerde, en hier is al weer geen plaats om te verkennen, hoe Peirce's opvatting van realisme zich afzet tegen iets dat hij 'nominalistisch Platonisme' noemt — zijn realia zijn natuurwetten veeleer dan hetzij primaire substanties of gesubstantiveerde en gehypostaseerde predicaten — en onder uitdrukkelijke verwijzing naar Kant ten slotte aanlandt bij 'a real which only exists by virtue of an act of thought knowing it' — met de beperking dat 'that thought is not an arbitrary or accidental one'; zo is het 'a real fact that [a diamond] would resist pres-

sure'. Het is veelbetekenend dat Scotus zelf volgens Peirce 'was separated from nominalism only by the division of a hair' en soms 'is too nominalistic'. Hedendaagse onderzoekers staan gereserveerd tegenover Peirce's verbinding van een epistemologisch met een ontologisch realisme, zijn assimilatie van realisme in tegenstelling tot nominalisme, aan realisme in tegenstelling tot wat we nu anti-realisme of wat we representationalisme kunnen noemen.

Wat hiervan ook zij, Peirce had mijn nominalistische sluiemer onderbroken, mij ontvankelijk gemaakt voor A.N. Prior's verzuchting 'I simply do not possess the sheer zeal for waving Ockham's razor about which seems to burn within so many of my contemporaries; my motto is entia non sunt subtrahenda praeter necessitatem', en, belangrijker, tot mij laten doordringen dat intuïties en ogenschijnlijk gemeenschappelijke denkbeelden misschien niet onnadenkend ter zijde geschoven mogen worden maar vooral ook niet veel gewicht of gezag toebedeeld moeten krijgen. Zo stelde de 19e-eeuwer Peirce mij in staat de oudere denkers met wie ik mij op kracht van mijn Grieks en Latijn bezig hield te integreren in mijn filosofische interesses en motivatie, en werd iemand in mijn middle years toch nog een halve held, al was het maar door me te helpen mij van helden te spenen — met inbegrip van Peirce zelf.

Ter afsluiting zijn hommage uit 1871 aan Scotus, Dante en ongetelde naamloze kathedraalbouwers, om hun discipline en, in dezelfde geest als later T.S. Eliot, om hun prijsgeven van het louter persoonlijke:

'The men of that time did fully believe and did think that, for the sake of giving themselves up absolutely to their great task of building or of writing, it was well worth while to resign all the joys of life. Think of the spirit in which Duns Scotus must have worked, who wrote his thirteen volumes in folio, in a style as condensed as the most condensed parts of Aristotle, before the age of thirty-four. Nothing is more striking in either of the great intellectual products of that age, than the complete absence of self-conceit on the part of artist or philosopher. That anything of value can be added to his sacred and catholic work by its having the smack of individuality about it, is what he has never conceived. His work is not designed to embody his ideas, but the universal truth; (...) and whatever originality emerges is of that inborn kind which so saturates a man that he cannot himself perceive it. The individual feels his own worthlessness in comparison with his task, and does not dare to introduce his vanity into the doing of it. Then there is no machine-work, no unthinking repetition about the thing. Every part is worked out for itself as a separate problem, no matter how analogous it may be in general to another part. And no matter how small and hidden a detail may be, it has been conscientiously studied, as though it were intended for the eye of God.'

Liefde en lust

WIM HARREMS

*E*en beetje tijdschrift moet zich ontwikkelen. Dit is niet iets wat ooit is uitgesproken door een wijs persoon in een goed beargumenteerd betoog. Nee, dit is even een one-liner van mijn hand. In zekere zin is het een soort zelfbevestiging. Bij de redactie proberen we namelijk wel te kijken hoe wij er voor kunnen zorgen dat dit faculteitsblad interessant en (god vergeve de term) vernieuwend is. Tenminste, daar waar het nodig is. We krijgen met zekere regelmaat hele mooie en boeiende en interessante reacties op onze oproep tot het insturen van copij. Helaas zijn sommige inzendingen van een dergelijk formaat dat we ze met moeite kunnen plaatsten. Om het ons wat makkelijker te maken en jullie niets te ontzeggen, bij deze een nieuwe rubriek: *Studentenessay*

De eer af te trappen is, zonder zijn mede weten, geheel aan Wim Harrems. Helaas nog iets ingekort, maar we hopen dat een mooie, nieuwe rubriek bij deze geboren is.

De commissie (redactie – red.) geeft blijk van moed – en van nieuwsgierigheid! – om het onderwerp Liefde & Lust in haar filosofisch periodiek centraal te stellen. Immers, wie zal er rationeel over kunnen denken en schrijven, zonder er iets van zijn persoonlijke ervaringen, zeer persoonlijke – wellicht verborgen – gedachten in door te laten schemeren?

Het is een interessant onderwerp waarmee deze periodiek de rest van het jaar gevuld kan worden zonder ooit te vervelen. Maar zal het ons, zal het mij lukken om liefde & lust dan op een echt filosofisch niveau te behandelen of verval ik dan gauw in persoonlijke overwegingen en ben ik wel een ervaringsdeskundige?

Liefde & Lust, het terrein is groot, geen overzichtelijk polderlandschap, geen fraaie bergen en gestileerde, ruisende beekjes. Het is een gebied van donkere bossen, hel-flonkerende, besneeuwde bergtoppen, platgeslagen prairies, je hoort het geluid van een ruisende branding, van heftige stormen en woeste watervallen. En dat schetst nog maar een beperkt deel van alles wat er bij Liefde & Lust voorbij komt.

We moeten de arena van ons onderwerp strakker afbakenen, liefde van mens tot mens, niet tussen ouder en kind, niet tussen broer en zus, geen erotische lusten die we immoreel noemen – pedofiele gevoelens laat ik bijvoorbeeld buiten beschouwing. Maar ik ontken het bestaan ervan niet.

Wat is dan die liefde tussen twee rationele mensen en heeft die liefde nog iets met ratio te maken?

Liefde, zo denk ik, is het gekend worden, erkend worden en het herkend worden. We willen door de betekenis-

volle andere gekend worden, zoals we zelf zijn, we willen erkend worden, met al onze zwakten, twijfels, sterkten en verlangens. We willen herkend worden, we willen worden herkend door de ander in onze menselijkheid.

En hoort bekennen er niet bij; Je bekennen bij die ander, tot die ander: “ik sta hier, ik kan niet anders, ik houd van jou?”

De vragen en beweringen buitelen over elkaar heen; laten we trachten enige aanknopingspunten te vinden waarop we verder kunnen bouwen:

De Grieken onderscheiden drie vormen van liefde;
Eros,
Seks
Agape.

Eros, zeggen de Grieken, is een deel van de ziel, het geeft de verhouding aan tussen twee mensen. Haar doel is niet het genoegen van het ene individu, maar de psychologische vreugde van de beide partners. Eros is de glimlach, het tedere gebaar van een hand, de modulatie van de stem die gevoelens bij de ander oproepen zoals het gezang van vogels. Eros is gericht op de ziel van de ander.

Seks is psychisch het heeft betrekking op de lichamelijke genoegen die twee mensen elkaar kunnen bereiden; seks is de lust, “de vleeselijke lusten” – zoals de Katholieke Kerk dat graag noemt, die alleen al door hormoonwerking te weeg gebracht kan worden. Maar zij heeft ook een functie: “Attract their attention with your body, and stun them then with your intelligence” is de reclame slogan voor een of ander Amerikaans product. Seks kan zowel liefde en verliefdheid op wekken. Maar seks is niet noodzakelijkerwijs een onderdeel van liefde.

Maar er is nog dat derde aspect, agape, het Griekse woord voor een zeer diepe affectie met sporen van een hele tedere broederlijke liefde.

Bij sex ligt het zwaartepunt bij “ik”, bij Eros is het “wij” dat centraal staat, en bij agape stijgt boven “ik” en “wij” uit.

Als liefde de rood gloeiende massa is van een vuur, dan zijn lusten de wakkerende vlammen die verdwijnen kunnen maar ook weer ineens opgewekt kunnen worden.

Het onderscheid tussen Eros, Seks en Agape is verhelderend. Liefde is rijk, als ook al die aspecten van Seks, Eros en Agape zich verenigen; seks kan een uiting zijn van Eros en Agape. Als tussen twee partners seks, de fysieke aantrekkingskracht en / of Eros, het zielenverbond en / of Agape, de broederlijke liefde mist, dan ontbreekt een belangrijk aspect in de liefde tussen liefdespartners.

Liefde wordt niet bevredigd, is dan voldaan en verdwijnt: Liefde is blijvend, misschien niet voor de eeuwigheid, maar toch blijvend. Lust kan heftig zijn, maar komt

en gaat. Terwijl geluk en blijdschap passieve emoties zijn, is liefde een actieve emotie. Een voortdurende stroom naar de ander, die ons verenigt met de ander. En op zoek naar de ander, op zoek naar de ziel van de ander en al zoekend naar die ziel van de ander, vind ik mijn eigen ziel.

Steun voor deze gedachte komt uit onverwachte hoek: Kant beschrijft vriendschap als “een bevrijding uit de gevangenis van het ik”. Een heftiger stroom van gevoelens naar de ander toe, onvoorwaardelijker.

Stendhal zei over liefde dat het “kristalliseert”; liefde verfraait, zoals sneeuw al het lelijke kan bedekken en schittert dan in de zon. Het is de individueelste ervaring van het individu dat lief heeft.

Dat brengt de vraag met zich mee: “Als we iemand liefhebben, beminnen wij dan zijn /haar werkelijke werkelijkheid, of beminnen we onze eigen (schoonheids-) idealen? Beminnen we dan “volmaaktheden” in de ander die er niet zijn?

Er is een driehoeksverhouding tussen mij, die lief heeft, de liefde (“als Ding an sich”) en degene die ik lief heb. Alle drie delen van deze driehoek spelen hun eigen rol; wie ben ik, die lief heeft, wat is het individuele in mij dat zoekt naar de – in mijn ogen – perfecte eigenschappen van de ander.

Dan is er liefde, de meest verwarrende factor, is het mijn eigen ego dat ik lief heb in de ander, of bewonder ik juist in de ander wat anders is? Is het mijn ijdelheid die mij aanmoedigt “de perfecte schoonheid” van de ander lief te hebben; zijn het slechts illusies die ik bemijn?

De perfecte geestelijke en / of lichamelijke schoonheid van de ander; Zij is slechts relatief, cynisch zou ik kunnen zeggen, “bij gebrek aan beter”, immers mijn aanbedene is het beste wat ik – in mijn perceptie - ooit ben tegengekomen, maar elders zal vast nog wel een nog betere combinatie bestaan! Een andere relativering is nog op zijn plaats: de perfectie van de beminde ander, is een waargenomen perfectie, een perceptie door de minnaar van een deel van het geheel; niet alles aan de ander is perfect, hoeft perfect te zijn, maar slechts dat waar mijn hart naar uit gaat.

Is liefde een onveranderlijk begrip door de eeuwen heen?

Is het liefde zoals die bezongen wordt door poëten en ander kunstenaars en waaien we mee met de modieuze opvattingen over liefde die voor elk tijdperk anders zijn: de hoofse liefde der ridders; de romantische liefde, zo uitbundig verwoord door Goethe en zijn tijdgenoten; de vrije liefde, zoals de werd gepropageerd in de zestiger jaren van de vorige eeuw, niet toevallig ontstaan na de uitvinding van de pil, die de vrije liefde mogelijk maakte, maar die nu weer op haar retour is voor weer een - nieuwe - liefde? Welke liefde? Ja dat is het thema: De liefde, zoals wij die nu ervaren als echte liefde !

Liefde is verbinding, verbinding met de ander, onafhankelijk van plaats of tijd. Om Heidegger te parafraseren - althans ik weet niet of hij het ooit zo gezegd heeft: “Liefde is het zijn, het bijzondere zijn, niet het gewone zijn, maar het zijn in de ander, dat al het andere zijn overstijgt. Een ontologisch samen zijn, met de ander verbonden in zijn/haar lot, omdat hij / zij mij verrukt door een perfectie die ik niet heb”.

Deze innige verbondenheid met de ander zal wellicht – maar niet onverbiddelijk - tot lichamelijke verlangens en lusten leiden, die de verbondenheid zullen - of beter gezegd - kunnen bevestigen. Maar waar lusten komen en gaan, opvlammen en weer uitdoven, misschien omdat ze bevredigd zijn, misschien om andere redenen, zal liefde, die innige verbondenheid, van langere duur, misschien eeuwig zijn?

Liefde is een sentiment, een gevoel, een emotie, er komen geen rationele overwegingen bij te pas; geen reflectie of gepeins. Het is een staat van zijn, maar wel van een actief zijn, een beweging naar de betekenisvolle andere toe.

Is “lusten” in liefde “alleen maar” seks, alleen “vleeselijke lusten”?

Hoe meer liefde haar plaats gevonden heeft in ons hart, hoe meer Agape en Eros de ziel raken, ons hart zal verwarmen, umsomehr zullen de genoegens van het hart en van de ziel de concurrentie aangaan met die fysieke lusten, die verdringen, of - juist die versterken.

Liefde kan zonder lusten, zoals lusten zonder liefde kunnen, maar Liefde & Lust – gecombineerd, wellicht in een steeds veranderende samenstelling – verrijken en verdiepen elkaar.

Wim Harrens studeert wijsbegeerte aan de UU.

What the Beatles think we need

NIKKI BRÖRMAN

In mijn oeverloze zoektocht naar inspiratie op het internet – doorgaans met verrassend veel succes – kwam ik laatst een prachtige grafiek tegen. De kop boven de taartdiagram las: ‘What You Need (According to the Beatles)’. De cirkel daaronder was volledig rood gevuld en in de tabel ernaast stond dan ook slechts een rood blokje met de verklaring:

‘Love.’

In complete geestdrift naar aanleiding van dit hoogwaardig stukje visuele argumentatie sloeg ik er hun songtekst nog eens op na. De uitkomst was de vrij onbeargumenteerde uitlating dat een hele hoop onmogelijke dingen eigenlijk toch makkelijk zijn en dat het inderdaad enkel de liefde is wat we nodig hebben. Het deed me denken aan L. Ron Hubbard, die met zelfde verve en gebrek aan onderbouwing predikt dat we scientology nodig hebben. Ringo, John, George noch Paul bood mij in deze tijdsspanne van 3 minuut 42 een hypothese met bijbehorende argumentatie voor de bevestiging of ontkrachting van de aanname. De duidelijk niet wetenschappelijke of filosofische conclusie werd daarentegen meermaals herhaald. Dat desondanks de halve wereld feilloos dit lied meezingt, doet vermoeden dat ze wellicht op een spoor zaten.

De vraag blijft staan: is liefde al dat we nodig hebben? Is er nog ruimte voor zoiets als lust? Welke rol speelt de liefde en de lust zoal in het leven van een 25 jarige filosoof?

Die laatste is de enige vraag waar ik uit ervaring over kan vertellen. Zonder de illusie dat dit de meest prangende vraag is op de lippen van de lezers en dat dit een antwoord zal genereren gescheld langs de Arena lijnen. Een antwoord dat ook enige inleiding behoeft over mijn persoon voor ik echt kan beginnen. Ik ben een visueel ingesteld mens. Als ik vroeger verkouden was, zag ik een stoel in mijn keel die rammelde, vast zat en los gehoest moest worden. Als het griep was kon dit zelfs de vorm van een tafel aan nemen.

Ik weet niet wie ooit de liefde in het hart geplaatst

heeft. Wel weet ik dat ik van kinds af aan het hart heel figuurlijk voor mij zag als iets dat een bepaalde inhoud had, wat gevuld kon worden met liefde. Natuurlijk ontstond er zodoende ook een helder beeld van een gebrek en overschot aan liefde. De dag dat ik gestopt ben met drinken was de dag dat het permanente overschot aan de liefde markeerde. Getekend door een glimlach op mijn gezicht kon ik het gras, de Dom, mijn vrienden en zelfs Frans Bauer niet bekijken zonder al snel mijn hart met liefde vol te blazen. Meer dan dat nog: er ging nauwelijks een dag voorbij of mijn hart liep over van de liefde.

Nu wil ik niet medelijden opwekken voor dit pijnlijke probleem. Toch bleef het feit dat mijn hart dagelijks aan alle kanten lekte en ik daar een oplossing voor wilde vinden. Ik deelde het uit aan wie en wat ik kon, maar dat leverde te vaak een evenredige som liefde op, die ik letterlijk niet kon gebruiken. Ik

was als in de videoclip van Roger Sanchez (Another Chance) een meisje lopend met een hart in haar armen, zo groot dat het op een taxi gebonden moest worden om mee te kunnen nemen.

De liefde werd pas verlicht in overgave aan de oeroude combinatie seks, drugs en rock&roll. Elk van die drie maakt mijn hoofd en hart leeg tot een aanvaardbare portie. Althans, ik creëer een afstand tot mijn lichaam waardoor de ervaring van overvloed (en

gebrek) hanteerbaar wordt. Enig doorzettingsvermogen is hierbij wel vereist. Deinen op pop tot zu is niet genoeg. Met toewijding zal er gedanst moeten worden op kneiterharde baslijnen (genre naar keuze) tot de zon het gevecht aan gaat met de maan om je in te mogen stoppen. Meer dan een joint zal geconsumeerd moeten worden en een evenredig aantal orgasmen zullen de revue moeten passeren om het gewenste resultaat van een gelukkig gevuld hart te bewerkstelligen.

Deze drie middelen schaar ik onder de noemer ‘lust’. Lust is het verlangen om een behoefte te bevredigen. Voor mij houdt het ook de overgave aan dat verlangen in, en in de mate zoals ik hierboven noem, vormt dat de negatie van liefde. De aftrek, de ontkenning, de ontzegging; dat is lust gebleken in mijn overvloed aan liefde. Waar lust regeerde, was geen plaats voor liefde. In die uren van lust

What you need according to the Beatles

had mijn lichaam de tijd om het overschot op natuurlijke wijze de liefde te verwerken. Lust werd mijn liefdes-REM slaap die in de nacht de liefde letterlijk stilde wanneer die in mijn borstkast kraakte.

Het was een slagveld. De liefde vloog in het rond en de lust vocht het aan. Op mijn knieën en met handen gevouwen richtte ik mij tot de hemelen. Om een rechtvaardige verdeling van liefde mogelijk te maken. Op mij belasting te heffen in de hoogste schaal, zodat anderen met een tekort te kunnen voorzien in hun basisbehoefte, of dat de liefde 's nachts de wereld in zou zinken en gelijk verdeeld de ochtend in kwam.

Dat was de fout in het werk van de Beatles. Het is leuk te bedenken dat liefde alles is dat we nodig hebben, alleen vergaten ze een advies voor wat te doen als de liefde teveel wordt. Als er meer liefde is dan ruimte in een taartdiagram. Iedereen met een hart heeft liefde nodig, alleen moeten we tot een rechtvaardige distributie ervan

komen om te verkomen dat mensen zoals ik zich moeten vergrijpen aan de lust. Waarschijnlijk was daarom de dag dat ik stopte met de consumptie van alcohol ook de dag dat mijn overschot aan liefde begon. Ik heb de lust nodig zoals ik de liefde nodig heb.

In een poging te verdoezelen dat ik niet veel beter mijn hypothese heb uitgezet dan de Beatles, laat staan een sterke argumentatie heb gegeven om mijn conclusie te staven, zal ik enkele keren mijn slotsom herhalen in het Engels.

All you need is love, and then you'll need some lust

When you get much love, love, lust is all you need

All you need is love (all together now)

All you need is love (everybody)

When you get this love, love, lust is all you need...

Recensie

Logicomix

CLINT VERDONSCHOT

De zogenaamde 'graphic novel' (al vind ik het zelf geen schande om het gewoon een stripboek te noemen) Logicomix handelt over de dunne lijn tussen een heldere geest en pure waanzin. Hoe komt het dat genieën zoals Frege, Brouwer en Gödel zo vaak het slachtoffer worden van mentale stoornissen? Het stripboek volgt Bertrand Russell, kennelijk zelf uit een familie die gebukt ging onder depressie, in zijn zoektocht naar het zekere en het rationele. We zien hoe hij in zijn jeugd gefascineerd raakt door Euclides, maar later met de wiskunde breekt omdat deze volgens hem onvoldoende is gefundeerd. Geïnspireerd door Frege en bijgestaan door Whitehead, probeert Russell met behulp van de logica een fundering voor de wiskunde te geven. Onderwijl wordt het boek gespekt met verwijzingen naar de Oresteia (de beroemde drie tragedies van de hand van Aeschylus). De hamvraag: loopt de zoektocht naar de waarheid tragisch af?

Het moet gezegd worden: hier en daar in het boek zitten historische fouten en daarnaast is het filosofische gehalte van het boek niet echt om over naar huis te schrijven. Echter dit is mijns inziens een ontorechte kritiek. Logicomix is per slot van rekening geen we-

tenschappelijk tractaat maar een stripboek, en als zodanig is het zeker een aanrader. Voor iedereen die zich ooit maar even in theoretische filosofie, wiskunde of logica heeft verdiept moet dit stripboek een feest van herkenning zijn en ook de Oresteia maken het toch nog een (bescheiden) feest(je) van de geest.

Toen ik logica had afgesloten had ik de indruk dat het een saaie wetenschap was, een verwatering van die sowieso niet al te daverende wiskunde. Ik had me er op ingesteld om nooit meer een vak te volgen dat ook maar iets te maken had met logica. Gödel, Frege en Brouwer waren (in mijn naïeve optiek) maar stoffige filosofen die eigenlijk zo belangrijk niet waren. Logicomix heeft ervoor gezorgd dat ik het radicaal anders ging zien. Ik ben er inmiddels van overtuigd dat logici op elke gegeven universiteit de meest heroïsche wetenschappers zijn. Verwikkeld in een constante strijd tegen zij die de fundering van de wiskunde onnodig achten en (misschien nog wel belangrijker) tegen het waanzinnige en het irrationele. Misschien is dat wel waarom Russell zo schittert in stripvorm: ik weet zeker dat Bertrand Russell in een confrontatie de vloer zou aanvegen met Batman, Superman en Dr. Manhattan samen.

Op hoop van troost - geloof

KARLIJN MOFERS

Drie acteurs hangen rond op het podium in afwachting van de voorstelling die zo gaat beginnen. Zodra het publiek zit gaan ze zich verkleeden en begint de eerste voorstelling, *Lucifers Kus*. Maryam (Annemaaike Bakker) is een zwangere vrouw die op een bankje zit en niet van dat bankje af kan omdat dan haar bomgordel af zal gaan. Zij wordt bezocht door God (Bart Klever), een man die je makkelijk aan zou kunnen zien voor een zwerver, met zijn opgelapte broek en wollen mutsje. God is niet de almachtige heerser die je wellicht zou verwachten, maar een beetje een onzekere man. Zijn grootsheid wordt nog meer in twijfel getrokken door zijn gevallen zoon Lucifer (Tijn Docter).

Lucifer, met vetkuif en lange bakkebaarden, is door God naar de aarde verbannen omdat hij niet wilde knielen voor Adam. Lucifer snapt nog steeds niet waarom God de mens heeft geschapen. Alles was goed in de hemel totdat God de imperfecte mens schiep. Met hen kwam de zonde in de wereld en Lucifer snapt niet waarom zijn vader hiervoor gekozen heeft. Lucifer weigerde voor de mens te knielen omdat hij wist dat hij beter was dan zij, maar zijn vader zag dit als trots en ongehoorzaamheid en stuurde zijn zoon naar de aarde. Is het dan beter om blindelings te volgen in plaats van zelf na te denken en is het goed om zonden te kennen, is het leven anders saai?

Naast deze interessante vragen, is het toneelstuk ook grappig. Zo begeleid Maryam het gesprek tussen vader en zoon op grappige wijze met haar heilige schrift in de hand en corrigeert ze hen waar ze ervan afwijken. Dit schrift kan overigens zowel de Thora, het Oude Testament als de Koran zijn, er wordt dus geen beroep gedaan op één specifiek geloof. Mooi is ook dat niet alleen het verhaal verteld wordt van God en een duivel, maar ook dat van een vader en een zoon. Een vader die teleurgesteld is in zijn zoon en een zoon die het goed probeert te maken. Deze verslagenheid en de teleurstelling als blijkt dat Lucifer nooit door zijn vader geaccepteerd zal worden, wordt heel mooi ingeleefd gespeeld door Tijn Docter.

In de tweede voorstelling *Freud- God/'de Onbekende'*, geschreven door schrijver én filosoof Eric Emmanuel Schmitt, wordt Sigmund Freud bezocht door God, of door iemand die zich voordoeft als God. Grappig is dat Freud wordt gespeeld door de acteur die eerst nog God was en God door de acteur die even

daarvoor nog Lucifer speelde. Freud, een overtuigd atheïst, wordt tijdens de Tweede Wereldoorlog bezocht door een man die zegt geen ouders te hebben, hij is wees van geboorte. De man, gehuld in camouflage-uniform, vertelt Freud een verhaal uit zijn jeugd, een verhaal dat niemand kan kennen, omdat hij het nooit iemand verteld heeft. Zodra Freud ervan overtuigd is dat deze man God is, begint de radio opeens te spelen en horen we dat er een man uit een psychiatrische inrichting ontsnapt is. Freud begint weer te twijfelen aan zijn gast en vraagt hem te bewijzen dat hij God is, dat doet hij door water op een tafel te laten lopen en eroverheen te lopen. Freud blijft in twijfel over de identiteit van zijn gast, is het misschien een droom? Opvallend is ook hier weer dat God niet noodzakelijk almachtig is. God is alleen en heeft niets om in te geloven dan zichzelf.

Deze twee voorstellingen *Op hoop van troost - geloof*, zijn onderdeel van een drieluik met ieder een eigen onderwerp. Zo speelt in april nog *Idealen* en in mei *Liefde*. Deze volgorde was vooraf niet bedacht, maar er is wel een verband in te zien. De onderwerpen gaan van groot naar klein, geloof is iets zo algemeen dat het vele mensen bindt, idealen zijn al persoonlijker en binden slechts een kleinere groep mensen, liefde is ten Op hoop van troost slotte zo persoonlijk dat het maar enkele mensen met elkaar kan binden.

De regisseur Tarkan Koroğlu werd met toneel geconfronteerd tijdens het studententoneel in Turkije. Daar ontdekte hij dat je mensen kunt raken en kunt laten nadenken door middel van toneel. Dit inzicht heeft hem doen besluiten om regisseur te worden en is daar een goed voorbeeld van. Deze toneelstukken boren persoonlijke thema's aan, maar er worden ook grote vragen gesteld, onder andere door filosofen als Sartre, Camus en Nietzsche en dit alles op grappige wijze.

"Op hoop van Troost - Liefde"

Rozentheater, Amsterdam: 14 en 15 mei 2010, 22.00 uur

Theater Kikker, Utrecht: 17 en 18 mei 2010, 21.00 uur

Kijk voor meer informatie en data op www.theaterea.nl

Karlijn Mofers studeert Theaterwetenschappen aan de UvA. Zij is tevens oud-student wijsbegeerte aan de UU.

Onze student

ZWARTE DOOS

Als je dit leest, studeer je waarschijnlijk nog Wijsbegeerte. Ik heb geen flauw benul waarom, je hebt niets meer om na te streven. Dankzij een knappe kop in onze gelederen hebben we allang maatschappelijk cachet vergaard. Het departement kan achterover leunen. We hebben ons jong, geëngageerd aanstormend talent: Onze Student Coen Brummer (voorts: OSCB) staat in het 'Handelsblad'.

The sky is the limit voor Onze Coen. Hij is Jong Democraat, van oudsher niet de zieligste (die kroon behoort toe aan de struise afgedankte *débutantes* van de JOVD) maar wel de luidruchtigste en meest narcistische jongerenafdeling van een Nederlandse politieke partij. De ironie dan was ook subliem dat hij 'een clubje' verweet 'niet namens hem' te spreken.

OSCB heeft visie. Bezuinigen door de basisbeurs af te schaffen is een prima idee, omdat het miljard dat vrijkomt 'geïnvesteerd kan worden in het hoger onderwijs'. Hoe blijft hij ons schuldig. Dat dit niet zomaar zal gebeuren, er wordt immers *bezuinigd*, is hij in het volgende zinsdeel alweer vergeten. Retorische handigheden? Welnee, Onze Coen past in een oogopslag de Socratische wijsheid toe 'dat hij weet niets te weten'. Wacht maar tot 'ie Hegel krijgt, deze periode. Onze Student Coen Brummer *is* die wereldziel.

Verklaart ook gelijk waarom hij impliciet in dat artikel meent namens 'de' stille meerderheid te spreken.

Gegeven hoe gevaarlijk, populistisch, en boosaardig dat impliciete argument is gebleken, mag er van worden uitgegaan dat de lezer die dit slikt geen besef heeft van geschiedenis, filistijns is en zelfvoldaan. En ja hoor, 'het Handelsblad' waar het in staat is NRC-next, krant voor de Ritalin-generatie.

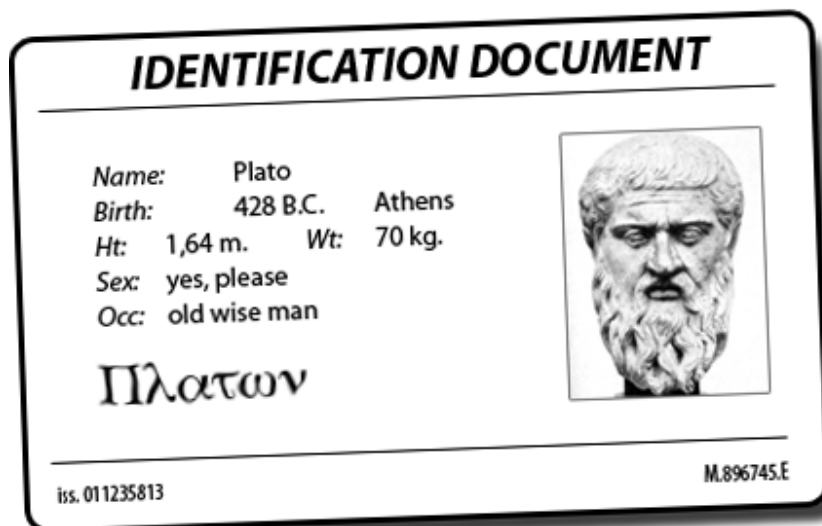
Bij NRC herkennen ze 'gladden' zoals OSCB als voor deze tijd zeldzaam, ten onrechte als 'een van hen'. Gel, overhemd of vlotte trui. "Nette jongen" zeggen ze dan. Geknipt voor Next. Dat 'ie geen eigen ideeën heeft boeit niet. Hij kan meespelen in een ziekelijk spel van toegankelijke quasi-opinie dat zich voordoet als 'maatschappelijk betrokken', voor de door intellectueel en sociaal faillissement in het gedrang geraakte kwaliteitskrant.

Dat doe je schematisch kennelijk zo: persoonlijke anekdote; suggestieve karakterisering tegenstander; geveinsde zelf-kritische noot; *red herring*; interpreteer NIBUD tendentius; geveinst altruïsme. Kassa.

Ik vertrouw een activistische hippie boven een 'realistische' huichelaar, maar Onze Coen wist moeiteloos Ernst-Otto Onnasch voor zich te winnen. Iedereen heeft hij gemaild. Opheffer foeterde laatst tegen gamma-academici als 'politieke huurmoordenaars'. Misschien zijn opiniërende studenten dan knokploegen. Zo ja, wat is dat dan toch met Duitsers en bruinhemden?

Strip

Plato's I.D.

MARTIJN
ENGELS

Assistent in opleiding

JESSE MULDER

Het ene moment zit je nog vlijtig essays te schrijven waarin je het nuttige met het aangename probeert te verenigen door aan de eisen te voldoen en toch ook wat van je eigen (vaak slechts halfdoordachte) standpunt in woorden te gieten. Het volgende moment zit je alweer aan een tafel met plechtig toekijkende docenten je handtekening onder je masterdiploma te zetten. Even met je nieuw verworven papertje zwaaien bij de studentenservicebalie, en je studentenbestaan is voorbij.

Toch drentel ik hier nog steeds vrijwel dagelijks door de gangen, sinds ik in februari afstudeerde. Dat komt doordat ik “assistent in opleiding” (aio) ben geworden. Aio zijn heeft tal van voordelen: je studentenbestaan wordt niet ineens afgekapt, je krijgt de tijd er in vier jaar uit te groeien. Je krijgt dan wel geen stufi en OV meer, maar je krijgt wel betaald voor je studie in plaats van dat je er zelf voor moet betalen. Je krijgt een werkplekje op het departement. En het moeilijke moment van beslissen wat je nu als afgestudeerd filosoof verder gaat doen wordt nog even vier jaar uitgesteld.

Aan de andere kant begint het nu natuurlijk wel serieus te worden: je schrijft geen essays meer om vakken te halen, maar voor jezelf, in de hoop ze te kunnen publiceren in enigszins respectabele vaktijdschriften. Je kunt je dus geen halfdoordachte standpunten meer veroorloven, je kunt je er niet meer makkelijk vanaf proberen te maken door lekker in te spelen op de filosofische en stijlvoorkeuren van je docent, etc. En je hebt geen vakken, colleges, en docenten meer die je aan het werk houden, je moet het echt uit jezelf doen – hoewel dat natuurlijk niet helemaal nieuw is, je bachelorthese en masterthese moest je ook echt zelf schrijven.

Het is niet makkelijk tegenwoordig om een aio-plek te bemachtigen. Ik heb zelf de mazzel gehad dat Thomas Müller, die mij begeleidde bij het schrijven van mijn masterthese over mereologie en metafysica, geld heeft weten binnen te halen voor onderzoek, waarvan hij een deel wil inzetten om mij de komende vier jaar te betalen. Zijn onderzoek richt zich op modaliteit – mogelijkheid en noodzakelijkheid – en op de metafysica van vrije wil. Mijn onderzoek als aio richt zich ook op modaliteit, en borduurt

daarmee voort op waar ik in mijn masterthese mee ben begonnen. Laat ik daar wat meer over zeggen.

Mereologie is de leer van delen en gehelen. Je vindt in de huidige analytische metafysica allerlei posities die op de een of andere manier mereologisch geïnspireerd zijn. Neem dat plastic koffiebekertje dat je altijd braaf hergebruikt bij het koffieapparaat om het milieu te sparen. Dat bekertje bestaat uit een onafzienbare hoeveelheid atomen – is het bekertje dan nog iets “extra”, naast al die moleculen? Sommigen zeggen: nee, er is eigenlijk geen bekertje, alleen maar in-kopjesvorm-georganiseerde-atomen. Anderen zeggen: ja, maar het is onzin te denken dat het

kopje echt iets “extra” is; als je die atomen hebt, dan heb je het kopje al. Maar ze menen ook dat, op dezelfde manier, als je alle egels in de hele wereld hebt, je dan ook een corresponderend geheel hebt, dat bestaat uit alle egels – net als het kopje bestaat uit die specifieke atomen. Of nog vreemder: de helft van die atomen vormen samen met de helft van alle egels ook een object, een object dat net zo echt is als je bekertje, net zo echt is als jijzelf.

Om iets tegen zulke mereologische extravagaties te kunnen beginnen en die doordrivende filosofen weer even met beide benen op de grond te zetten, is het nuttig om na te denken over modale eigenschappen van dingen: dat koffiebekertje blijft rustig voortbestaan als één van zijn atomen vernietigd wordt, maar als je er inderdaad één vernietigt, dan heb je niet meer dezelfde atomen – er mist er ééntje. Andersom blijven die atomen gewoon bestaan als je ze over een oppervlak van 1000 km² verspreidt, terwijl dat funest is voor het bekertje. Oftewel: voor het bekertje zijn veranderingen mogelijk die onmogelijk zijn voor de atomen, en andersom. Het bekertje en de atomen komen niet overeen in hun modale eigenschappen.

In een bepaalde zin is het bekertje dus wel iets “extra” naast al die atomen (en dat wordt nog duidelijker als je nadenkt over levende organismes en hun atomen in plaats van over bekertjes). Maar in welke zin? Wat zijn modale eigenschappen precies? Je kunt zien dat het bekertje wit is, maar hoe kun je bepalen dat het “mogelijk zwart” is? En als het bekertje inderdaad volledig uit atomen bestaat, hoe kan het dan dat het toch modale eigenschappen heeft die die atomen samen niet hebben? Zulke vragen staan

Lolita

DASCHA DÜRING

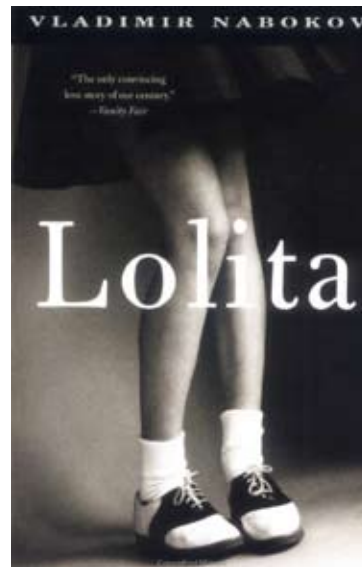
Rudy Kousbroek zei over Lolita: ‘Vraag iemand Lolita na te vertellen: een onmogelijke opgave; vraag wat het belangrijkste thema is: je krijgt het verkeerde antwoord’[1]. Dat hij dood is, doet niets af aan zijn punt: je kunt Lolita niet samenvatten zonder onrecht te doen aan het werk. Lolita is een boek waar je de tijd voor moet nemen, een pareltje qua proza dat je alleen begrijpt als je de zinnen waarlijk tot je neemt. Toch even een inleiding in de verhaallijn: we volgen de Franse emigrant Humbert Humbert, die wat hij ‘nymphets’ of ‘nimfijnen’ noemt liefheeft: meisjes rond een jaar of twaalf, die een uitzonderlijke nonchalante gratie bezitten. Hij valt als een blok voor Dolores Haze, ofwel Lola, Lolita, Dolly, Lo en L, dochter van weduwe Charlotte Haze. Hij huwt mama om bij haar dochter te zijn. Op een cruciaal gevaarlijk moment voor HH sterft Charlotte op een fenomenaal stupide wijze en kan onze held beginnen aan zijn zwerftocht door de VS, vergezeld door de jongedame die het boek haar naam geeft. De seksuele gebeurtenissen in het boek zijn, ondanks de reputatie van pornografische novelle, vrij onbeduidend in kwantiteit en in beschrijving op feitelijk niveau. Sterker nog: het gaat niet om de gebeurtenissen sec, het zijn de effecten die zij hebben op Lolita’s gedrag en de hersenspinsels van HH die het kloppende hart vormen van het boek. Humbert Humbert schrijft het werk, het is zijn ‘dagboek’, en hij is een verteller van de bovenste plank; zijn beschrijving van Lolita’s tennisspel, de dood van haar moeder en de man die hem zijn eerste vrouw ontnam zijn werkelijk schitterende staaltjes vertelkunst. HH is een sociopaat met soms een vleugje verantwoordelijkheidsgevoel: hij behandelt Lolita over het algemeen meer als middel dan als doel in zichzelf maar wordt soms verstikt door het idee dat hij haar berooft van iets dat waardevol zou kunnen zijn. Richard Rorty wijdt in zijn boek *Contingency, Irony and Solidarity* een hoofdstuk aan Nabokov, hij zegt over de hoofdpersoon dat hij gevoelig is, maar tegelijkertijd zo gevoelloos wreed. De gevoeligheid is te vinden in de manier waarop hij de wereld ervaart, haar nuances en subtiele kleurverschillen; de minieme veranderingen in gemoedstoestanden, houdingen en uitspraken van de mensen die HH omringen. De gevoelloosheid komt naar voren in de egoïstische en wrede manier waarop hij omgaat met Lolita[2], een manier die hij voor zijn plezier, zijn voortbestaan – want dat is het – de overhand laat hebben. En dit is misschien juist de crux van het werk: je begrijpt de hoofdpersoon in zijn gevoeligheid, je begrijpt hem omdat hij schrijft op een manier die betrokkenheid en teder-

heid uitdrukt, en dat alles terwijl zijn handelen op zijn minst negatieve onderbuikgevoelens oproept. Nabokov zegt in zijn nawoord dat Lolita geen morele boodschap heeft: esthetiek en morele educatie gaan niet samen (bye bye Aristotle), het boek moet opgevat worden als een esthetische ervaring, niet als meer[3]. Maar het is natuurlijk wel een esthetische ervaring die een relatie heeft tot onze leefwereld; we begrijpen, we

vatten de wereld van Humbert Humbert en Lolita, een plaats waar morele waardering het onderspit delft en de esthetiek wint. En dat is natuurlijk ook waarom het boek zo controversieel is[4]; als het zo is dat dit boek meer is dan Science Fiction, dat het een potentiële representatie is van hoe wij ons verhouden tot de wereld, dat betekent de victorie van de esthetiek over het morele oordeel dat het niet mogelijk is een figuur als de hoofdpersoon volledig tot monster te maken, hij is menselijk. Onverschillig en wreed, maar wel een mens, en aangezien in onze morele oordelen sterk een element zit dat stelt dat we dezen met respect moeten behandelen heeft dit zo zijn gevolgen voor hoe wij ons verhouden tot moordenaars, pedofielen, psycho- of sociopaten en weet ik niet wat voor personen met ‘afwijkingen’. Stel je toch eens voor dat onze morele oordelen niet altijd de ultieme autoriteit zijn; stel je toch eens voor dat we sociopaten bewonderen; stel je toch eens voor dat ze ook mens zijn, that they’re like us?

Of je Lolita nu beschouwt als het profiel van een sociopaat, een stilzwijgende waarschuwing voor de gevaren van onverschilligheid[5] of simpelweg als mooi geschreven: het is de moeite waard, en ik mis de woorden om precies uit te drukken waarom. Hopelijk is ieder geval duidelijk geworden dat het te betitelen als ‘pornografie’ wat kort door de bocht is...

Of je Lolita nu beschouwt als het profiel van een sociopaat, een stilzwijgende waarschuwing voor de gevaren van onverschilligheid[5] of simpelweg als mooi geschreven: het is de moeite waard, en ik mis de woorden om precies uit te drukken waarom. Hopelijk is ieder geval duidelijk geworden dat het te betitelen als ‘pornografie’ wat kort door de bocht is...

[1] www.nrcboeken.nl

[2] Om over zijn omgangsvormen met anderen dan de nimfijn maar niet te spreken...

[3] Hij zegt overigens over auteurs die hun boeken wel een morele lading geven dat ze ‘topical trash’ schrijven. Oh bless him...

[4] Het lukte Nabokov in eerste instantie niet het gepubliceerd te krijgen; later werd het zelfs enige tijd verboden in Engeland en Frankrijk.

[5] In de oorspronkelijke taal: ‘incuriosity’.

Met welke filosoof wil jij naar bed?

Glossy + liefde en lust + filosofie = een vunzig quizje. Met welke filosoof zou jij het liefste het bed delen? Leg deze volledig onverantwoorde quiz hieronder af en je zult te weten komen welke filosoof jouw sex-partner zou kunnen worden.

TOO HOT FOR PUBLISHING

1) Waaraan verwacht je te sterven?

- a) AIDS.
- b) Syfilis.
- c) Natuurlijke omstandigheden.
- d) Ouderdom.
- e) Vermoord te worden door een jaloerse minnares.

2) Wat is je ultieme seksuele fantasie?

- a) Anale *leather bondage* met een gast die in een *darkroom* zo lief je gratis poppers gaf.
- b) Een geestelijk en zinnelijk volmaaktheidsgevoel.
- c) In een veld vol klaprozen onder de sterrenhemel teder de liefde bedrijven met de Ware.
- d) Goed gesprek met een jonge Adonis in een luxueus badhuis.
- e) Al rokend een *ménage à plus* in een ronddraaiend bed met zwart satijnen lakens.

3) Wie is jouw ideale partner?

- a) Een man. Denk ik.
- b) Die intelligente partner van één van je beste vrienden.
- c) Als ik hem / haar zie, dan weet ik dat ik de rest van mijn leven met diegene wil doorbrengen.
- d) Een veertienjarige jongen
- e) Eén ideale partner?

4) Hoe lang duurt jouw gemiddelde relatie?

- a) Tot de eerste SOA.
- b) Daarvoor moet ik wel eerst een relatie hebben gehad...
- c) Eeuwig en voor altijd
- d) Tot hij een baard krijgt
- e) Totdat ik klaarkom

5) Wie heeft de broek aan in bed?

- a) Beiden. Van leer.
- b) Ik ben graag slaafs...
- c) We vullen elkaar aan
- d) Ik prefereer een toga
- e) Niet alleen een broek, maar ook een coltrui! Zwart, als het even kan...

Mestral a = Michel Foucault
 Mestral b = Friedrich Nietzsche
 Mestral c = Theodor Adorno
 Mestral d = Plato
 Mestral e = Jean-Paul Sartre

Ingezonden post

Veel mensen zien liefde als het belangrijkste in hun leven, zijn zij oppervlakkig? Volgens sommige filosofen wel, ze zien liefde en lust als een belemmering voor het nadenken en iets waar je zo weinig mogelijk mee te maken moet hebben. Helder nadenken kan volgens hen alleen als je je niet laat leiden door emoties.

Misschien zit hier wel iets in, want liefde leidt natuurlijk vreselijk af en in plaats van hard te studeren dwalen je gedachten voortdurend af naar wandelingen aan het strand en picknicks met je geliefde (om het netjes te houden). Maar de consequentie van een ascetische houding is wel dat je je genen niet door zult geven en dat is ook wel weer zonde voor de menselijke soort (gezien filosofen natuurlijk zeer intelligent zijn). Maar ja, dan kun je ook denken: zodra ik dood ben heb ik daar zelf geen last meer van.

Dit brengt me op een andere gedachte. Namelijk dat veel filosofen er de nadruk op leggen dat mensen rationele wezens zijn. Maar dan vergeten ze wel even dat de mens voortkomt uit een niet-zo-rationele daad. Mensen die zich (zo nu en dan) laten leiden door liefde en lust hebben evolutionair gezien een voorsprong op mensen die hier niets mee te maken willen hebben. En het lijkt er wel op dat hoe hoger mensen worden opgeleid, hoe minder kinderen ze krijgen. Voor Nederland zou dat wel eens kunnen betekenen dat er later een tekort aan personeel komt, vooral in de zorg.

Of zou je er ook heel rationeel voor kunnen kiezen om kinderen te krijgen? Bijvoorbeeld omdat je wilt dat er later iemand is om voor je te zorgen? Naar mijn mening is dat nogal wat teveel gevraagd van je ongeboren baby, die er zelf niet voor kiest om geboren te worden. Maar goed, dat is weer een heel andere discussie en hier laat ik het dan ook maar bij.

Ineke Vermeulen

Liefde en lust.

Oppervlakkig? Het is precies waar het leven om draait, al wordt het nog steeds graag verdoezeld.

Door de eeuwen heen heeft de Roomse kerk, en – later – diverse Christelijke groeperingen, de mensheid gechanteerd. Door de natuur gegeven driften moesten worden beteugeld op straffe van hel en verdoemenis. Een puber die de pech had na de “daad” onmiddellijk te sterven, liep grote kans regelrecht in het eeuwige vuur te belanden.

Ieder mens moet zijn lusten kunnen botvieren. De enige beperking is: Schaad ik mezelf of een ander niet? Als ik mijn wettige of onwettige partner schade toebreng, dan is het afzien, wat niet altijd meevalt. Zelfbeheersing is dan geboden, al is het alleen al om veel ellende te voorkomen.

Een in zijn lusten en liefde gefrustreerd groot filosoof lijkt me afgrijselijk. Dan liever een slechte filosoof, kolenboer of voddendraper, whatever, met een rijk liefdeleven.

Als iemand zich geroepen voelt tot onthouding – zonder enige dwang van buiten af – en hij of zij voelt zich hier prettig bij, dan heb ik daar geen moeite mee. Ik zie alleen niet in, waarom hij of zij een beter mens zou zijn. Al te veel zelfbeheersing lijkt me een ramp.

In de natuur spelen lusten, driften, instincten een belangrijke, zo niet de belangrijkste rol. Dit geldt ook voor de mens, al vinden sommigen dat moeilijk te verteren. Onderdrukken ervan brengt grote schade toe, en maakt zeker jouw leven, en vaak dat van een ander, ongelukkig. Zolang je jezelf en een ander niet schaadt, zou ik zeggen “rolleballen maar”.

Leo Spier

Bij ons in de OC - verhuizing

Het centrale thema bij de medezeggenschappers en opleidingscommissie is dezer dagen de verhuizing van de studie. Het is namelijk de bedoeling dat Wijsbegeerte zich bij de andere Letteren-opleidingen gaat voegen en dus gaat verhuizen van de Uithof naar de binnenstad. Eindelijk kan er dan gefilosofeerd worden tussen stoffige boekenkasten en foetussen op sterk water.

Zo'n verhuizing is echter niet zonder gevolgen. De binnenstad is dichtbevolkt door andere opleidingen en er dreigen daarom problemen. Zullen de docenten bijvoorbeeld hun eigen kamers krijgen en zullen deze bij elkaar in de buurt zitten? Waar zullen de colleges plaatsvinden? Moeten er teveel boeken worden weggedaan omdat er geen plaats is in de UB binnenstad? Hoe zit het met de goede computerfaciliteiten die we op de Uithof kennen? En met de bijbehorende helpdesk? Dit is een aantal onderwerpen die van groot belang zijn, omdat de kwaliteit van het onderwijs ermee gemoeid is. De OC en andere medezeggenschapsorganen zullen erop toezien dat de verhuizing zo zorgvuldig mogelijk gebeurt.

Maar niet alleen deze instanties zijn in staat druk uit te oefenen, toezicht te houden en problemen te markeren. Jij als student kunt hier een hand in hebben! Op dinsdag 11 mei om 13:15 is er een Studentenparlement-vergadering georganiseerd die in het teken staat van de verhuizing. Het Studentenparlement is hiervoor het orgaan bij uitstek, omdat hierin Wijsbegeerte en CKI de handen ineen slaan. CKI verhuist namelijk met Wijsbegeerte mee. We kunnen dus de krachten bundelen en samen de problemen opsporen en aan de kaak stellen.

Daarvoor hebben we echter jou nodig. De vergadering is een open vergadering waar iedereen zijn zorgen op tafel kan leggen en zijn vragen kan stellen. Daarmee wordt de verhuizing voor jou helderder en weet de OC waar zij op moet letten - dat is een win-win-situatie. Bovendien is veel mankracht iets waarop de medezeggenschappers zich kunnen beroepen.

Houd je mail dus in de gaten voor de locatie van de vergadering. We zien je daar graag!

Info

Nieuws van de medezeggenschap

Het is altijd een grote uitdaging om in een beperkt aantal woorden een leuk nieuwsstukje te maken over één van de belangrijkste ontwikkelingen binnen de Faculteitsraad. Deze keer leek het me zelfs onmogelijk. Er gebeurt namelijk zo veel binnen Geesteswetenschappen en de Faculteitsraad, hoe is dat nu in één column samen te vatten?

Uiteindelijk ontdekte ik de rode draad die door al onze bezigheden heen loopt; het gaat goed met Geesteswetenschappen. Met de faculteit zelf, wat bijvoorbeeld prachtig geïllustreerd wordt door het feit dat we dit jaar allebei de docentprijzen in de wacht hebben gesleept.^[1] Op de Onderwijsparade van afgelopen 19 maart hebben we ons door die winnaars en door de ambitieuze lezing van onze decaan, Wiljan van den Akker, behoorlijk doen laten gelden. Met zijn plannen voor het Teaching en Study Load model is Geesteswetenschappen een voorbeeld voor andere faculteiten en wordt kleinschalig en intensief onderwijs voor de komende studenten gewaarborgd. Als Faculteitsraad denken wij dan ook graag mee over de invoering van deze plannen.

Ook binnen de studentengeleding worden er successen behaald. In de vorige column sprak ik al over het plan voor de facultaire carrièredag en het gebruikersonderzoek van de Universiteitsbibliotheek Binnenstad. Het plan voor de carrièredag laat nog even op zich wachten, de uiteindelijke nota over de bibliotheek is inmiddels klaar en besproken met het Faculteitsbestuur. Veel van onze aanbevelingen zullen (op de lange termijn) worden overgenomen en derhalve kunnen we gezamenlijk de gebruiksvriendelijkheid van de bieb

vergroten. Ook de Onderwijs- en Examenregelingen (ofwel OER-en) verdienen het om genoemd worden. De advisering van de Opleidingscommissies en de Faculteitsraad over deze OER-en is altijd een ingewikkelde en tijdrovende taak. Dit jaar waren alle knelpunten en vragen al opgelost en beantwoord door de commissie Onderwijs, waardoor we de afgelopen Raadsvergadering met een gerust hart konden instemmen. Tot slot moet nog even gezegd dat we erg verheugd zijn over de 12 enthousiaste opvolgers die we hebben gevonden; voor het jaar 2010-2011 is Geesteswetenschappen wederom in goede handen.

Kortom: medezeggenschap levert wat op, zoals een fijne bibliotheek en hoogwaardig onderwijs. Medezeggenschap loont. In dat kader zal dit academische jaar stijlvol worden afgesloten met een universiteitsbreed gala voor de medezeggenschap. Tijdens dit awardgala worden niet alleen successen van afgelopen jaar gevierd, ook worden er enkele mensen die zich actief hebben ingezet voor de Universiteit en haar medezeggenschap in het zonnetje gezet. Voor meer informatie over dit gala verwijs ik de geïnteresseerde lezer uiteraard graag door naar de digitale media waarop verdere informatie zal verschijnen. En dat geldt natuurlijk ook voor alles wat ons bezighoudt; houd de website en nieuwsbrieven in de gaten!

Christien Reichard

Heb je opmerkingen of vragen voor de faculteitsraad? Dan kun je altijd mailen naar studentenfractie.gw@uu.nl of kijk op www.hum.uu.nl/eenbeterefaculteit.

Symposium: Kant en de verlichting

11 juni 2010

Aan het begin van dit jaar werd ons door de FUF gevraagd of we de Dryade-commissie nieuw leven in wilden blazen. Deze commissie was zo in de vergetelheid geraakt dat niemand zelfs meer wist hoe zij aan haar naam gekomen was. Naar mijn informatie is er nog steeds niemand die dit weet, wat regelmatig leidt tot pijnlijke stiltes wanneer een spreker ons deze toch wel erg voor de hand liggende vraag stelt. Na lang wikken en wegen besloten wij toe te zeggen, maar wel onder één voorwaarde: het symposium dat georganiseerd zou worden moest over het werk van Kant gaan.^[1] Het werd uiteindelijk “Kant en de verlichting”. We hadden zelfs geld voor een buitenlandse spreker, dus gingen we op zoek naar mensen die iets wisten over het werk van Kant. Na hier en daar te hebben rondgevraagd konden wij een shortlist opstellen met Kant-experts. Bovenaan de lijst prijkte de naam van prof. dr. Reinhardt Brandt, verbonden aan de Philipps-Universität Marburg. Zijn expertise: “Philosophie der Aufklärung” en ook nog internationaal erkend expert op het gebied van de filosofie van Kant. We werden echter gewaarschuwd; Brandt is een grote naam op het gebied van Kant. Iets te groot voor de Dryadecommissie van de FUF wellicht. We hadden echter een flinke meevaller; en er bleek correspondentie te bestaan tussen Paul Ziche en Brandt (gedeelde interesse in Schelling). Desalniettemin was het tot onze grote verbazing dat hij (‘mits Utrecht niet door een tsunami verslonden zou worden’) liet weten graag te komen spreken op ons symposium.

Met veel plezier hebben we het afgelopen jaar de fora georganiseerd en we voelen ons aangenaam verrast en gesterkt door de grote betrokkenheid van zowel staf als studenten bij onze activiteiten. Dit symposium zal een fantastische afsluiter worden van het eerste jaar van herboren Dryadecommissie. We willen jullie ook alvast van harte uitnodigen voor onze laatste activiteit voor de zomer:

11 juni 2010 om 13:30 uur in de Boothzaal van de Universiteitsbibliotheek: Symposium over Kant en de Verlichting, georganiseerd door de Dryadecommissie in samenwerking met Studium Generale en het Zeno-instituut. De sprekers zijn Reinhardt Brandt en nog twee anderen, waarvan we de identiteit nog even niet prijsgeven. Te zijner tijd zal het volledige programma en eventuele literatuur ter voorbereiding bekend worden gemaakt.

Leon Geerdink

[1] *Het moge voor de insiders duidelijk zijn dat deze voorwaarde met name door Peter en Leon werd geëist. Dascha, Henk en Bob hadden vermoedelijk alternatieve onderwerpen ook geaccepteerd. Aan de andere kant, een forum over Russell of Hegel was ook niet volledig ondenkbaar geweest.*

Call for kopij volgende editie

In de vorige editie hebben wij jullie een sneak-preview gegeven van deze editie en opgeroepen stukken in te sturen. De reacties hierop waren enthousiast. Daarom een nieuwe oproep.

Deze en vorige editie hebben we politieke kopstukken mogen interviewen. We hebben inmiddels de smaak te pakken. Het thema van de volgende editie, zal dan ook 'politiek' zijn. Na de vleselijke lusten van ons eigen lichaam gaan we over naar de lusten van de samenleving. Met het politieke lichaam in bijzonder.

Hoe denk jij over de aankomende verkiezingen? Moeten we nog wel verkiezingen houden? Is het politieke systeem niet aan verandering toe? Zouden we geen filosofen-partij op moeten richten?

Laat het ons weten, wij zijn benieuwd wat jij vindt. Stukken onder de 400 woorden kunnen bij ingezonden post, wil je een artikel insturen, dan kijken we wat kritischer na, maar we willen ook graag langere stukken plaatsen! Vergeet ook niet het studentenesay. Dus e-mail je stuk naar de.filosoof@phil.uu.nl. We zijn benieuwd!

Document Diensten Centrum de Uithof

Wij kunnen het volgende voor u produceren:

- Print- en kopieerwerk van visitekaartje t/m A3
- Posters van A2 t/m A0
- Promotieel printwerk;
 - Gepersonaliseerde mailings
 - Gepersonaliseerde kalenders
 - Bedrukte t-shirts & buttons
- Produceren van readers
- Allerlei vormen van nabewerking

Waar vindt u ons:

Hugo Kruytgebouw
Padualaan 8, kamer W 003
3584 CH Utrecht

telefoon: 030 253 35 41
e-mail : ddcu@ddcu.nl

